EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Deloitte.

Předběžné posouzení pilotního využití finančních nástrojů v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 – 2020

Česká republika – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Obsah

1 Definice použitých pojmů 2

2 Manažerské shrnutí 4

3 Mapování tržních charakteristik 13

4 Investiční strategie a řízení implementace 34

5 Vymezení očekávaných výsledků 55

6 Ustanovení pro případnou přezkoumatelnost závěrů hodnocení 58

7 Zdroje informací a dat 60

8 Přílohy 62

1 Definice použitých pojmů

Pojem	Definice
CEEPUS	Central European Exchange Programme for University Studie, středoevropský výměnný univerzitní program zaměřený na regionální spolupráci v rámci sítí univerzit
CTT	Centrum transferu technologii
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
ČR	Česká republika
Deloitte nebo Dodavatel	Znamená Deloitte Advisory, s.r.o.
Dotazníkové šetření	Znamená dotazníkové šetření provedené Deloitte Advisory, s.r.o. ve spolupráci s MŠMT v rámci Projektu v oblasti studentské mobility
DZS	Dům zahraniční spolupráce
EEAG	European Economic Advisory Group
EGESIF	Expertní skupina pro ESIF
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EK nebo také **Komise**	Evropská komise
ESF	Evropský sociální fond
ESI fondy nebo také **ESIF**	Evropské strukturální a investiční fondy, souhrnné označení pro Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský strukturální fond, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond a Fond soudržnosti
EU	Evropská unie
FI COMPASS	Poradní platforma pro finanční nástroje, zřízená společně z iniciativy EIB a EK
FN	Finanční nástroj/nástroje
FOF	Fond fondů
FTE	Full-time equivalent
GBER	Obecné nařízení o blokových výjimkách
MLS	Master Loan Scheme
MMR NOK	Národní orgán pro koordinaci, Ministerstvo místního rozvoje
MPM	Metodický pokyn pro monitorování implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014 – 2020
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Pojem	Definice
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OSS	Organizační složka státu
PCO	Platební certifikační orgán
PO	Prioritní osa
Projekt	Předběžné posouzení pilotního využití finančních nástrojů v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 – 2020
RKV	Rozvoj kapacit výzkumu
ROP Moravskoslezsko	Regionální operační program Moravskoslezsko
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
ŘO	Řídicí orgán OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
SC	Specifický cíl
SICAV	Akciová společnost s proměnným kapitálem (Societe d'Investissement A Capital Variable)
TAČR	Technologická agentura ČR
VŠ	Vysoká škola
VVI	Veřejná výzkumná instituce
VZ	Veřejná zakázka
Zadavatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
ZZVZ	Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

2 Manažerské shrnutí

2.1. Předmět zprávy

V souladu se zadáním[1] je ex-ante posouzení zpracováno v následujících logických okruzích:

1) **Analýza selhání trhu,** neoptimálních investičních situací, investičních potřeb v oblastech plánovaného cílení OP VVV, které mají být podpořeny FN;

2) **Posouzení přidané hodnoty FN**, u nichž se zvažuje podpora ESI fondů (v relevantních případech porovnání s dosavadními formami financování), soulad s jinými formami veřejné intervence zaměřené na stejný trh, popř. jejich vzájemné kombinace či doplnění; možné dopady státní podpory, přiměřenost zamýšlené intervence a opatření pro minimalizaci narušení trhu;

3) **Odhad dodatečných veřejných a soukromých zdrojů**, a to až po úroveň konečného příjemce (očekávaný pákový efekt), včetně je-li to relevantní, posouzení potřeby a míry preferenčního odměňování;

4) **Posouzení zkušeností při využívání podobných nástrojů získaných v minulosti** v ČR, popř. v ostatních členských zemích EU včetně plánu jejich využití v členských zemích v období 2014 - 2020;

5) **Navrhovaná investiční strategie** zahrnující identifikaci vhodných forem FN, posouzení relevance přínosů a návrh způsobu propojení se stávajícími podporami v sektoru v ČR, identifikaci nejvhodnějších možností (ve variantách) implementační struktury FN a posouzení souladu investiční strategie FN s legislativou a pravidly OP VVV;

6) **Vymezení očekávaných výsledků** a zhodnocení dopadu FN na vymezení výstupových i výsledkových indikátorů;

7) **Ustanovení pro případnou přezkoumatelnost závěrů hodnocení,** v rámci něhož bude stanoveno, jaké předpoklady a skutečnosti, na základě kterých byla analýza zkonstruována, jsou stálého charakteru, a které tyto prvky mohou podléhat změnám podmínek v čase.

2.2. Celkové zhodnocení

Dodavatel si je plně vědom zaměření OP VVV a z toho vyplývajících limitů při zavádění finančních nástrojů. Mezi nejvýznamnější premisy rozhodování lze uvést následující:

- V celém operačním programu se téměř nevyskytující intervence, které by generovaly přímou návratnost investic,

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, Úř. v. EU č. L 347 ze dne 20. prosince 2013.

- V porovnání s jinými OP v rámci ČR patří OP VVV ke skupině méně vhodných k implementaci FN[2] (měkké intervence, nepřímá návratnost, specifická cílová skupina),
- Alokace určená k použití formou FN je nízká,
- Identifikovaná tržní mezera je spíše menší a FN bude víceméně doplňkovým zdrojem financování, nebude přímo nahrazovat dotační způsob financování oblasti mobilit.

Dodavatel ale oceňuje snahu ŘO realizovat pilotní zavedení FN a připravit se tak na další programové období. Dodavatel k realizaci pilotního ověření proto doporučuje oblast, která je sice z celého OP VVV nejvhodnější, v porovnání s dalšími finančními nástroji v ČR je ale spíš svým rozsahem marginální a bude sloužit jako pilotáž ověření konceptu FN v oblasti měkkých investic do vzdělávání.

2.3. Výběr vhodných specifických cílů OP VVV

Během Projektu byla Dodavatelem realizována analytická činnost s cílem vymezit, zda OP VVV obsahuje oblasti podpory, které jsou vhodné pro zapojení finančních nástrojů. Výsledky mapování vybraných specifických cílů shrnuje tabulka níže. Cíle, které získaly červenou barvu, v prescreeningu nedostaly potřebný počet bodů v rámci stanovených atributů[3]. Typicky se tak jedná o oblasti, ve kterých nebyla identifikována existence investiční mezery, či které mají nízkou efektivitu ve vazbě na spojené administrativní náklady (projekty do 0,5 mil. Kč).

Na základě rozhovorů s gestory všech prioritních os operačního programu a následného prescreeningu, do kterého byl kromě gestorů zapojen tak expertní tým Dodavatele a vedení projektu MŠMT byla jako vhodná identifikována pouze oblast mobility ve dvou specifických cílech Prioritní osy 2. Specifické cíle prioritních os 1 a 3 jsou ve stávající podobě pro podporu finančním nástrojem nevhodné.

V PO1 se jedná zejména o projekty v oblasti infrastruktury či projekty, které prozatím nejsou profitabilní a proto nelze předpokládat revolving vložených finančních zdrojů. V PO3 se jedná zejména o aktivity spojené s vybavením škol (ne ve formě investic) a/nebo aktivity, které zahrnují cílové skupiny, které jsou pro podporu finančním nástrojem nevhodné (děti, dorost). Dodavatel zde analyzoval také možnost podpory mobility středoškolských studentů, tato cílová skupina je však příliš riziková, zejména z důvodu nulového příjmu, nutnosti zastoupení zákonným zástupcem a náročnosti celého procesu.

[2] European Commission. *Introducing financial instruments for the European Social Fund*, 2016. Str. 22-23. https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/Manual_Introducing_financial_instrumentsfor_the_European_Social_Fund.pdf

[3] K sedmi atributům patří: Existence investiční mezery, Profitabilita projektu (kladná doba návratnosti), Velikost investice - s ohledem na transakční náklady, Výše alokace specifického cíle OP VVV, Schopnost zabezpečit spolufinancování, právní forma, finanční zdraví, historie příjemce, Existence bariér - právní a politická rizika a Překryv / komplementarita / synergie s jinými programy.

#	Specifický cíl	Potenciál
SC 1.1.1	Zvýšení mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků	
SC 1.1.2	Budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou	
SC 2.1.1	Zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce	
SC 2.1.5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - CTT	
SC 2.1.5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - RKV	
SC 2.1.5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - Mobility	
SC 3.1.5	Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce	

Tabulka 1: *Shrnutí výsledků vstupního hodnocení potenciálu pro FN ve specifických cílech OP VVV*

Z výsledků je patrné, že v rámci OP VVV existují pouze dva specifické cíle, které vykazují dostatečný potenciál pro pilotní testování finančního nástroje a to:

- **SC 2.1.1 - Zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce;**
- **a SC 2.1.5 Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje.**

Tyto oblasti byly ze strany Dodavatele podrobeny plné tržní analýze a byl pro ně specifikován i nejvhodnější finanční nástroj ve formě zvýhodněného úvěru. Podrobnější informace k navrhovanému finančnímu nástroji jsou zpracovány do podoby manažerské karty.

2.4. Manažerské karty finančního nástroje pro podporu mobility českých vysokoškolských studentů

Manažerská karta: FINANČNÍ NÁSTROJ ZVÝHODNĚNÉHO ÚVĚRU v SC 2.1.1 a 2.1.5 OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

SC 2.1.1 a 2.1.5 – Charakteristika sektoru zacílení finančního nástroje

- SC 2.1.1 a 2.1.5 počítá s alokací na aktivitu mobility studentů a výzkumných pracovníků ve výši 2 mld. Kč.
- Dodavatel navrhuje do finančního nástroje převést alokaci ve výši 451 mil. Kč
- Navrhovaní příjemci: studenti vysokých škol, mladí výzkumní pracovníci (postdoci)
- Věcné zaměření: výměnné pobyty, studium celého cyklu v zahraničí či pracovní stáže

Implementační struktura zvýhodněný úvěr

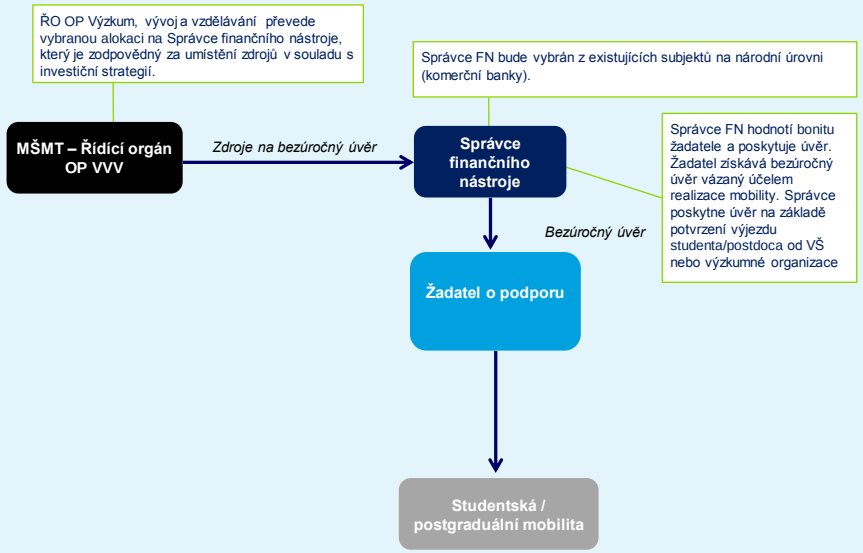

Základní parametry nástroje

- Zdroje OP VVV budou účelově vázány na realizaci mobility
- **Délka splatnosti úvěru až 7 let**.
- Úroková míra bude nulová nebo nesmí přesáhnout ½ aktuální tržní úrokové míry (modelováno pro 0,5%).
- Nabízena bude možnost dostat **odklad první splátky – např. na dobu po ukončení studia**
- **Nebude vyžadováno ručení třetí osobou**

FN z pohledu konečného příjemce

- **Výhodnější úroková sazba** než u komerčních bankovních úvěrů – ½ aktuální tržní úrokové sazby nebo až 0%
- Umožnění doplňkového financování aktivit mobility
- Podpora studia v zahraničí
- Snížení závislosti na rodině díky možnosti získat úvěr bez ručení

Co přinese FN Řídícímu orgánu

- Revolving finančních prostředků OP VVV i po skončení programového období
- Získání konkrétní zkušenosti s implementací FN
- Zvýšení připravenosti předmětného sektoru mobility studentů a výzkumných pracovníků v předstihu na očekávanou strukturální změnu ukončení či podstatného omezení čerpání dotační podpory

Finanční výsledky

Celková alokace OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	**451 mil. Kč**
Celkem proinvestováno - milník rok 2020	**235 mil. Kč**
Celkem proinvestováno - konec období rok 2023	**425 mil. Kč**
Celkem k dispozici pro revolving prostředků OPVVV (do konce období způsobilosti)	**55 mil. Kč**
Přidaná hodnota	**1,5**
Pákový efekt	**1-1,2**

Manažerská karta: FINANČNÍ NÁSTROJ ZVÝHODNĚNÉHO ÚVĚRU S DOTACÍ v SC 2.1.1 a 2.1.5 OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

SC 2.1.1 a 2.1.5 – Charakteristika sektoru zacílení finančního nástroje

- C 2.1.1 a 2.1.5 počítá s alokací na aktivitu mobility studentů a výzkumných pracovníků ve výši 2 mld. Kč.
- Dodavatel navrhuje do finančního nástroje převést alokaci ve výši 451 mil. Kč
- Navrhovaní příjemci: studenti vysokých škol, mladí výzkumní pracovníci (postdoci)
- Věcné zaměření: výměnné pobyty, studium celého cyklu v zahraničí či pracovní stáže

Implementační struktura zvýhodněný úvěr a dotace

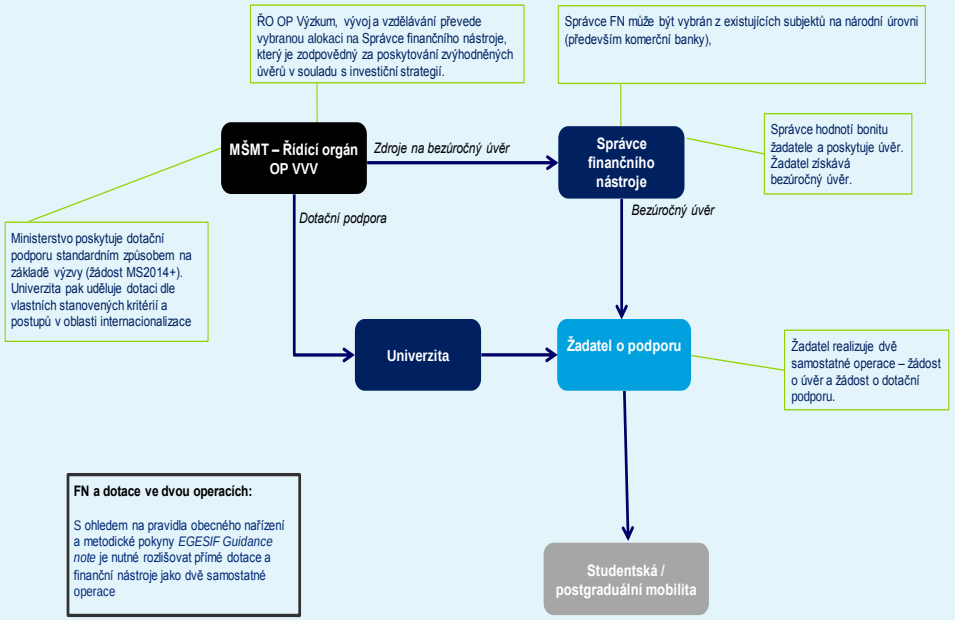

Základní parametry nástroje

- Kombinovaná podpora, dotace bude poskytována mimo FN
- **Míra dotace může dosáhnout max. 30%** celkových způsobilých výdajů projektu.
- **Délka splatnosti úvěru až 7 let**.
- Úroková míra bude nulová nebo nesmí přesáhnout ½ aktuální tržní úrokové míry (modelováno pro 0,5%).
- Nabízena bude možnost dostat **odklad první splátky – např. na dobu po ukončení studia**
- **Nebude vyžadováno ručení třetí osobou**

FN z pohledu konečného příjemce

- **Výhodnější financování díky částečné dotaci**
- **Výhodnější úroková sazba** než u komerčních bankovních úvěrů – ½ aktuální tržní úrokové sazby nebo až 0%
- Umožnění doplňkového financování aktivit mobility
- Podpora studia v zahraničí
- Snížení závislosti na rodině díky možnosti získat úvěr bez ručení

Co přinese FN Řídícímu orgánu

- Revolving finančních prostředků OP VVV i po skončení programového období
- Získání konkrétní zkušenosti s implementací FN
- V případě kombinace FN a dotace větší administrativní zátěž a potřebu časové koordinace poskytování obou forem

Finanční výsledky

Celková alokace OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	**451 mil. Kč**
Celkem proinvestováno - milník rok 2020	**235 mil. Kč**
Celkem proinvestováno - konec období rok 2023	**425 mil. Kč**
Celkem k dispozici pro revolving prostředků OPVVV (do konce období způsobilosti)	**55 mil. Kč**
Přidaná hodnota	**1,5**
Pákový efekt	**1-1,2**

***Alokace na dotační část je mimo alokace FN**

2.5. Metodický postup

V souladu s metodickými doporučeními evropské a národní úrovně a za využití best practice Deloitte byly realizovány kroky, které vedly ke zpracování této studie - Předběžného posouzení pilotního využití finančních nástrojů v OP VVV 2014 – 2020 (Studie).

Analýza sekundárních dat a informačních zdrojů

Pro zabezpečení statistických dat a odborných informačních zdrojů byly využity především údaje získané od Zadavatele, od podkladových materiálů z přípravy operačního programu (např. karty teorie změny), přes přehled čerpání podpory v rámci OP VVV a v dřívějším období OP VK a OP VaVpI po sdílené analytické studie o mobilitě studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků.

Polo-strukturované pohovory a brainstorming

Byly realizovány polo-strukturované pohovory se všemi gestory specifických cílů OP VVV, kteří poskytli velmi podstatné vstupy do analýzy potenciálu využití FN v rámci programu. Dále byly využity pohovory s rektory, kvestory a prorektory některých vysokých škol, zástupci Akademie věd ČR a členy předsednictva Akademické rady. Dále byli ke konzultaci přizváni zástupci Domu zahraniční spolupráce, Erasmus Student Networku či České bankovní asociace. Kromě zmíněných přímých pohovorů využil Dodavatel dalších konzultací na dálku s kolegy ze zahraničních kanceláří Deloitte, věnujících se sledované problematice.

Fokusní skupina

Během návrhové fáze Projektu byla realizována fokusní skupina, na které byly otevřeně diskutovány systémové nedostatky podpory zahraniční mobility studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků, a dále pak především návrh řešení na straně nabídky – ve formě finančního nástroje, připravovaného v rámci OP VVV. Účastníky fokusní skupiny byli vybraní zástupci všech zájmových skupin, konkrétně:

- doc. Ing. **Jakub Fischer**, Ph.D. - prorektor pro strategii VŠE a předseda rady RVŠ
- Bc. **Michael Hartman** - předseda neziskové organizace Erasmus Student Network
- Mgr. **Jan Hanuš** – vedoucí EU Point, Komerční banka
- Mgr. et Mgr. **Zuzana Čapková** – odborná referentka Erasmus+ vysokoškolské vzdělávání, Dům zahraničních služeb
- Mgr. **Aneta Caithamlová** – ředitelka odboru finančního řízení OP, MŠMT
- Mgr. **Jakub Hněvkovský** – tajemník a zástupce ředitele odboru finančního řízení OP, MŠMT
- Zástupci Dodavatele

Srovnávací metody (Benchmarking)

Dodavatel úzce spolupracoval se zahraničními kancelářemi Deloitte, které zabezpečily sdílení podstatných novinek a dobré praxe v rámci (vzniku) opatření a nařízení EK, resp. zkušenosti s vytvářením finančních nástrojů v minulosti v zahraničí. Dále pak bylo kolegů využito pro doplňující konzultace metodických nejasností a otevřených otázek, které se při realizaci Projektu pravidelně objevovaly. Přenositelnost zahraniční dobré praxe byla dále zajištěna důkladnou analýzou případových studií zaměřených na implementaci finančních nástrojů v rámci ESI fondů. Dodavatel v tomto případě čerpal například ze zdrojů dostupných skrze platformu FI COMPASS spravovanou EK a Evropskou investiční bankou (EIB), ale i z dalších zdrojů.

Dotazníkové šetření

Bylo realizováno dotazníkové šetření, zaměřené na zhodnocení minulých, současných a budoucích trendů v oblasti mobility studentů bakalářského, magisterského a doktorandského typu studia a postgraduálních výzkumných pracovníků. Na zabezpečení realizace šetření Dodavatel spolupracoval

se Zadavatelem, především v oblasti specifikace kladených otázek a vytipování subjektů k obeslání s výzvou k vyplnění šetření.

Tematické zaměření	Zhodnocení v minulosti realizovaných studijních pobytů v zahraničí, např.: ➢ Zkušenosti s ucházením se o stipendia ➢ Využité formy externího financování, podmínky a dostupnost Výhled na v budoucnu plánované rozvojové záměry, např.: ➢ Rozpočet v budoucnu plánovaného studijního pobytu a procento financování pobytu zabezpečeného ze získaného stipendia ➢ Zájem o alternativní formy podpory
Termín realizace	Prosinec 2017 - Leden 2018
Počet a struktura oslovených	4652 studentů a postgraduálních pracovníků českých vysokých škol
Forma šetření	Internetový dotazník
Počet a struktura respondentů	**3055 respondentů** (návratnost 66 %) z toho: ➢ 2093 studentů bakalářského typu studia ➢ 818 studentů magisterského typu studia ➢ 153 studentů doktorského typu studia a postgraduálních výzkumných pracovníků
Metodologická poznámka	S ohledem na nemožnost zabezpečit plnou reprezentativnost vzorku šetření na straně oslovených ani respondentů, je třeba ve zprávě interpretované závěry šetření brát především jako indikaci tržních charakteristik, nikoli jejich přesné vystižení. Otázky byly v dotazníku nastavené podmíněně na základě předchozích odpovědí, ne všechny otázky se proto zobrazovaly všem respondentům. Počet respondentů u otázek se proto může lišit.

Struktura respondentů procentuálně zhruba odpovídá struktuře studentů VŠ dle typu studia. Ta je následovná: 58% studenti bakalářského typu studia, 35% studenti magisterského typu studia a 7% studenti doktorského typu studia a postgraduální výzkumní pracovníci.

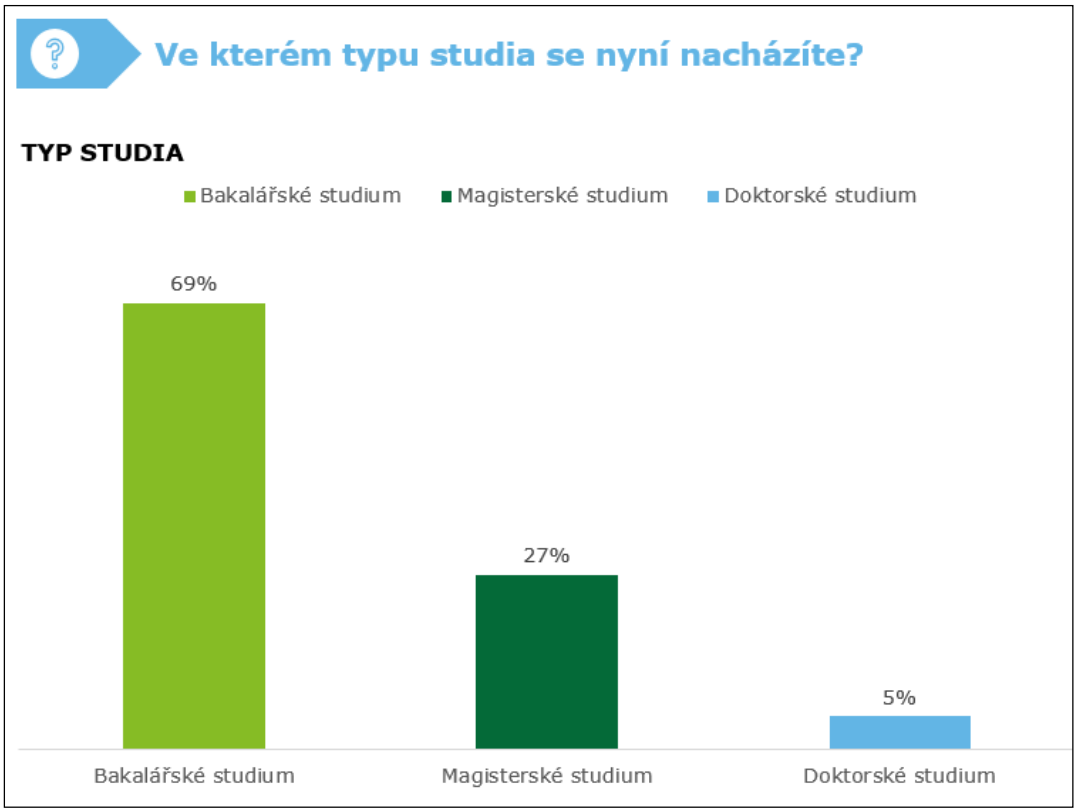

Schéma 1: Výsledky šetření o navštěvovaném typu studia, počet respondentů = 3055

Dotazníkové šetření pokrylo respondenty ze všech studovaných skupin oborů, přičemž největší zastoupení respondentů je z oboru humanitních a společenských věd (663 respondentů), nejmenší z oboru zemědělství a veterinářského oboru (3 respondenti).

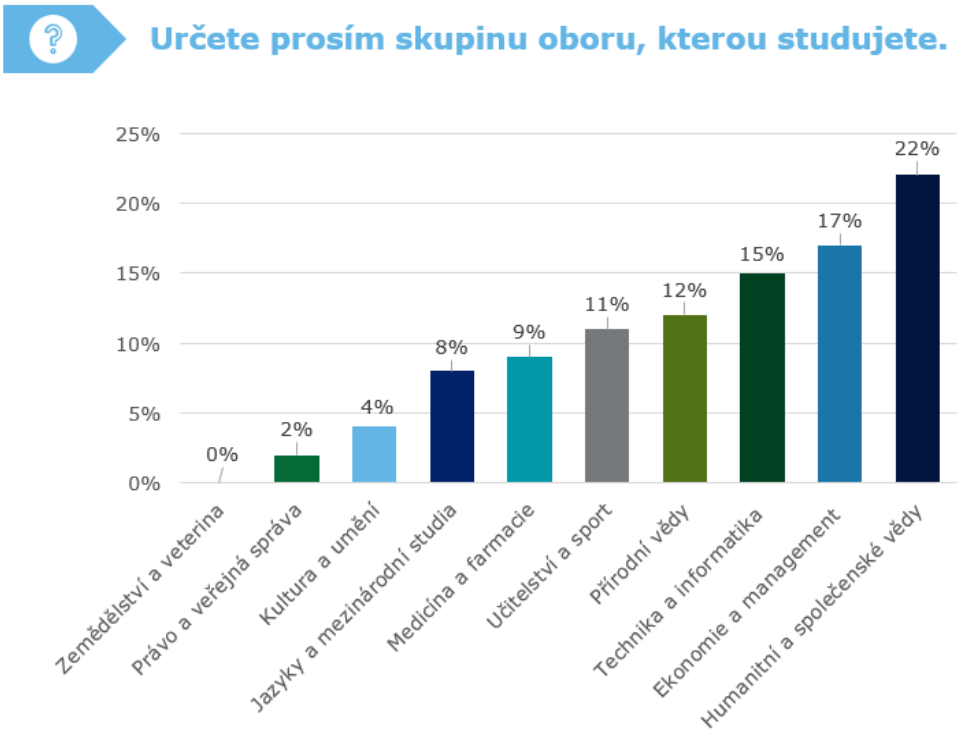

Schéma 2: Výsledky šetření struktury respondentů dle studovaných oborů, počet respondentů = 3 055

3 Mapování tržních charakteristik

V následující kapitole jsou shrnuty závěry k okruhům 1 - 4 dle zadání Projektu zabývající se:

1) **Analýzou selhání trhu**, neoptimálních investičních situací, investičních potřeb v oblastech plánovaného cílení OP VVV, které mají být podpořeny FN.
2) **Posouzením přidané hodnoty FN**, u nichž se zvažuje podpora ESI fondů (v relevantních případech porovnání s dosavadními formami financování), soulad s jinými formami veřejné intervence zaměřené na stejný trh, popř. jejich vzájemné kombinace či doplnění; možné dopady státní podpory, přiměřenost zamýšlené intervence a opatření pro minimalizaci narušení trhu.
3) **Odhadem dodatečných veřejných a soukromých zdrojů,** které lze pomocí finančního nástroje potenciálně získat, a to až po úroveň konečného příjemce (očekávaný pákový efekt), včetně je-li to relevantní, posouzení potřeby a míry preferenčního odměňování.
4) **Posouzením zkušeností při využívání podobných nástrojů získaných v minulosti** v ČR a v ostatních členských zemích EU s ohledem na specifičnost podpory ESF. Zpracována samostatná kapitola, věnující se zkušenostem a dobré praxi s jednotlivými typy finančních nástrojů uplatněných v oblasti působnosti ESF.

3.1. Pre-screening oblastí podpory vhodných pro zapojení FN

Na základě programového dokumentu OP VVV bylo dodavatelem provedeno vstupní posouzení jednotlivých oblastí podpory, aby bylo z dalších kroků vyloučeno mapování oblastí, které nemají vhodné parametry pro možnost využití FN.

Ke vstupnímu posouzení byl sestaven pre-screeningový dotazník, který obsahuje sedm atributů[4], které jsou obecně dobrou praxí považovány za klíčové při rámcovém posuzování potenciálu využití FN. Každému atributu bylo přisouzeno rozmezí hodnot 0 - 5 a jejich proporční váha v rozmezí 0 - 1 s ohledem na důležitost atributu. Tato kapitola rekapituluje výsledky hodnocení týmem Dodavatele, hodnocení zástupců vedení projektu za MŠMT a hodnocení zástupců věcně příslušných gestorů jednotlivých specifických cílů OP VVV. Závěry hodnocení jsou sumarizovány v tabulce níže. Zásadním argumentem pro nevhodnost majority specifických cílů je nenávratnost realizovaných aktivit. Realizací veřejné intervence nedochází k aktivaci potenciálu, který by to umožnil. U dvou vybraných a dále analyzovaných cílů se také jedná spíše o nepřímou návratnost.

V souladu s dobrou praxí Deloitte přistoupil k detailní analýze vhodnosti využití FN pouze u oblastí, u kterých výsledné průměrné skóre potenciálu dosahuje hodnoty tři a výše.[5]

[4] K sedmi atributům patří: Existence investiční mezery, Profitabilita projektu (kladná doba návratnosti), Velikost investice - s ohledem na transakční náklady, Výše alokace specifického cíle OP VVV, Schopnost zabezpečit spolufinancování, právní forma, finanční zdraví, historie příjemce, Existence bariér – právní a politická rizika a Překryv / komplementarita / synergie s jinými programy.

[5] Uvedené pravidlo není aplikováno v případě, že hodnocená oblast dosahuje nulové hodnoty v atributu P2 Profitabilita - jedná se o binární vylučující kritérium.

Dodavatel využil následovnou škálu semaforu: pro hodnoty 0-2,5 byla přiřazená červená barva (bez potenciálu), pro hodnoty 2,51-3 byla přiřazená oranžová barva (střední potenciál), pro hodnoty 3,01-5 byla přiřazená zelená barva (potenciál pro finanční nástroj).

PROJEKT: Předběžné posouzení pilotního využití finančních nástrojů v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 – 2020

Pre-screeningové šetření

#	Specifický cíl OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 - 2020	Výsledná průměrná hodnota	Potenciál pro fin. nástroje
PO1.IP1.SC1	Zvýšení mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků	**2,81**	
PO1.IP1.SC2	Budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou	**2,76**	
PO1.IP1.SC3	Zkvalitnění infrastruktury pro výzkumně vzdělávací účely	**2,38**	
PO1.IP1.SC4	Zlepšení strategického řízení výzkumu na národní úrovni	**1,16**	
PO2.IP1.SC1	Zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce	**3,17**	
PO2.IP1.SC2	Zvýšení účasti studentů se specifickými potřebami, ze socio-ekonomicky znevýhodněných skupin a z etnických menšin na vysokoškolském vzdělávání, a snížení studijní neúspěšnosti studentů	**2,36**	
PO2.IP1.SC3	Zkvalitnění podmínek pro celoživotní vzdělávání na vysokých školách	**2,46**	
PO2.IP1.SC4	Nastavení a rozvoj systému hodnocení a zabezpečení kvality a strategického řízení vysokých škol	**2,37**	
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - Smart akcelerátor	**2,49**	
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - CTT	**2,80**	
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - RKV	**2,87**	

PROJEKT: Předběžné posouzení pilotního využití finančních nástrojů v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 – 2020

Pre-screeningové šetření

#	Specifický cíl OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 - 2020	Výsledná průměrná hodnota	Potenciál pro fin. nástroje
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - Mobility	**3,16**	
PO2.IP2.SC1	Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury na vysokých školách za účelem zajištění vysoké kvality výuky, zlepšení přístupu znevýhodněných skupin a zvýšení otevřenosti vysokých škol	**2,47**	
PO3.IP1.SC1	Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ	**2,44**	
PO3.IP1.SC2	Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích	**2,48**	
PO3.IP1.SC3	Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání	**1,68**	
PO3.IP1.SC4	Zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků	**1,96**	
PO3.IP1.SC5	Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce	**2,57**	
PO3.IP2.SC1	Kvalitní podmínky pro inkluzívní vzdělávání	**1,82**	
PO3.IP3.SC1	Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání	**2,34**	

Následující specifické cíle, v tabulce označené barvou oranžovou, vykazují potenciál pro analýzu implementace finančního nástroje v budoucnosti:

SC 1.1.1 - Zvýšení mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků

Hlavní část alokace tohoto specifického cíle je využita na tzv. „tvrdé investice" do doplnění strategicky významných výzkumných infrastruktur. Výzkum je nyní orientován především na odborné publikace. Překážkou je také alokace PO1, která je v období 2014 - 2020 téměř vyčerpaná. Finanční nástroj by v tomto cíli mohl být pouze využit v případě, že výzkumné týmy by zpracovávaly odborné výstupy na komerční bázi, zejména pro soukromé subjekty.

SC 1.1.2 - Budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou

Aktivity v tomto specifickém cíli mají vysoce rizikový charakter, ale také velký potenciál průlomových výsledků řešených ve spolupráci veřejného sektoru se soukromým. Stejně jako u výše zmíněného cíle je hlavní překážkou alokace PO1, která je v období 2014 - 2020 téměř vyčerpaná. Finanční nástroj by mohl být využit v případě spolupráce výzkumných týmů s aplikační sférou na komerční bázi (např. vědecko-výzkumné akcelerátory). V obou těchto případech by pro úspěch byla nutná koordinace s OP PIK či jeho ekvivalentem.

SC 2.1.5 - **Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje – CTT a RKV**

U obou vytýčených aktivit stávající výzvy v současném programovém období cílí na rozvoj lidských zdrojů (oblast vzdělávání pracovníků, rozvoj výzkumných organizací), ne na oblasti s potenciálem pro komerční využití. Z dlouhodobého hlediska zde však lze spatřovat potenciál k rozvoji komercializace výsledků vědy a výzkumu a potenciál komercializace popularizačních aktivit vědy a výzkumu.

SC 3.1.5 - Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce

Aktivity v tomto specifickém cíli poskytují prostor pro projekty sociálního podnikání založené na principu social impact bondů, například v oblasti snižování drop out rate. Pro úspěch by však byla nutná potřeba koordinace aktivit s OP Z a jeho finančním nástrojem v oblasti sociálního podnikání. Jak vyplývá z výsledků vstupního zhodnocení výše, pokračování v analýze potenciálu pro zapojení inovativních finančních nástrojů je doporučeno u dvou specifických cílů OP VVV, které jsou v tabulce označené zelenou barvou: **SC 2.1.1 - Zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce a SC 2.1.5 Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje.**

U obou těchto specifických cílů jsou pozitivně vnímány aktivity na podporu mobility vysokoškolských studentů bakalářského, magisterského a doktorského typu studia a částečně také výzkumných a akademických pracovníků. V průběhu mapování tržního prostředí v oblasti studentské mobility byla zjištěna výrazná míra závislosti studentů na financování výjezdů formou stipendií a finanční pomoci od rodinných příslušníků. Tato situace může negativně ovlivňovat počet studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků, kteří každoročně vyjíždějí na zahraniční pobyty. Především studenti, kteří nedisponují vlastními zdroji, mohou přijít o možnost zahraniční zkušenosti pouze z ekonomických důvodů.

Implementace FN v této oblasti doplňuje zdroje financování a umožňuje studentům a výzkumným pracovníkům získat zkušenosti ze zahraničí a zdokonalit svoje jazykové, technické a softskillové dovednosti, čímž přispívá ke zlepšení jejich postavení na trhu práce. Studenti si tímto nástrojem také osvojí zkušenosti se získáním bankovního úvěru a investováním do vlastního vzdělání. Po jejich návratu z realizované existuje předpoklad získání lepšího a lépe placeného zaměstnání.

3.2. Analýza selhání trhu a neoptimálních investičních situací

Na základě výsledků pre-screeningového šetření (skupiny s nulovým potenciálem pro finanční nástroj nejsou detailně rozebírány) a analýzy Karet změn OP VVV lze ve vybraných specifických cílech 2.1.1 a 2.1.5 identifikovat tyto potenciální cílové podskupiny pro implementaci finančního nástroje:

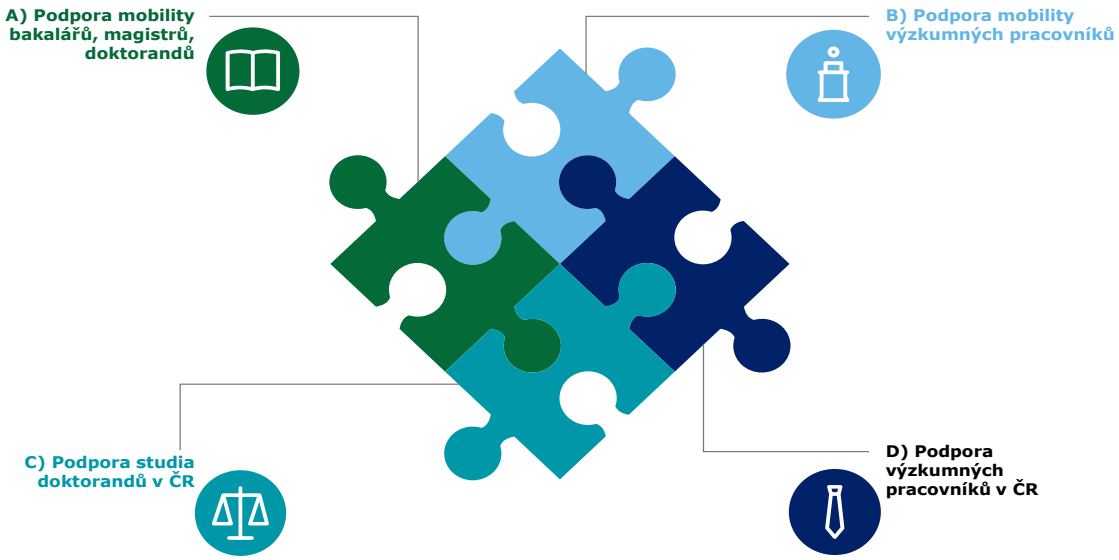

Největší cílovou skupinou jsou osoby, které chtějí vyjet na zahraniční studijní pobyt nebo pracovní stáž. Tyto osoby lze rozdělit na české a zahraniční studenty bakalářského a magisterského studia, doktorandy a na výzkumné pracovníky. Skupinu doktorandů lze dále rozdělit na podskupinu s cílem podpořit mezinárodní mobilitu a podskupinu podpory mezisektorové mobility v ČR. Obdobné rozdělení je platné i pro podskupinu výzkumných pracovníků v ČR.

Na základě analýzy jednotlivých cílových skupin Dodavatel doporučuje podpořit finančním nástrojem všechny aktivity týkající se zahraniční mobility českých studentů bakalářského, magisterského a doktorského typu studia. Jako hlavní důvod lze uvést, že studenti ve většině případů nedisponují dostatečnými příjmy, aby byli schopní financovat náklady vzniklé zahraničními studijním pobytem, které nepokryje stipendium získané v rámci vybraného programu (Erasmus+, CEEPUS atd.). Zahraniční studenti bakalářských a magisterských oborů po ukončení studia typicky nezůstávají v zemi, kde výměnný pobyt absolvovali a nemají tak vliv na tuzemský trh práce. Jejich podpora by proto neodpovídala požadovaným změnám a aktivitám, které byly v kartách Teorie změn u specifických cílů 2.1.1. a 2.1.5 identifkovány. **Dodavatel tak nedoporučuje zahraniční studenty do cílové skupiny zahrnovat.** Výjimkou jsou zahraniční doktorandi, kteří jsou zároveň výzkumnými či akademickými pracovníky. Zde je zahrnutí těchto subjektů z tuzemska i zahraničí žádoucí, neboť cílem specifického cíle 2.1.5 je mj. získání a udržení zahraničních výzkumných pracovníků. Lze očekávat, že podpora jejich pobytu v ČR by k tomuto cíli mohla přispět.

3.2.1 Obecná charakteristika tržního prostředí v oblasti vysokoškolského studia

	Celkový počet studentů VŠ	Bakaláři	Magistři	Doktorandi
Všechny typy studia	311 367	180 893	111 370	23 265
V prezenčním studiu	236 994	138 558	87 580	12 361
V distančním a kombinovaném studiu	76 851	42 335	23 790	10 904

Tabulka 2: Přehled studentů VŠ dle typu studia (údaje z roku 2016)

V českém prostředí je aktuálně zhruba 311 000 studentů vysokých škol, z čehož asi 76% studuje v prezenčním studiu a 24% v distančním a kombinovaném studiu. Největší skupinou jsou bakaláři, kteří tvoří téměř 60% všech vysokoškolských studentů. Přes významný nárůst studentů v poslední dekádě má Česká republika v mezinárodním srovnání nízký podíl vysokoškolsky vzdělané populace. Problematické je především disproporční množství studentů, kteří získávají magisterské tituly, což má mnohdy vliv na kvalitu vzdělávání. Vysokoškolské vzdělání často neodpovídá požadavkům trhu práce. Hodnocení českých vysokoškolských institucí v mezinárodních průzkumech kvality tak zůstává nízké. V postgraduálním typu studia je velkým problémem nedostatečný počet absolventů doktorského studia, kteří jsou hlavním zdrojem odborníků pro vědu a výzkum. Ve srovnání s evropským průměrem je podíl absolventů doktorského studia v mladé populaci podprůměrný, přičemž míra studijní neúspěšnosti je na tomto stupni velmi vysoká. Mezi hlavní důvody přerušení či ukončení studia patří pracovní vytížení či pracovní příležitost, rodičovská dovolená či založení rodiny a s tím spojený nedostatek finančních prostředků. Stipendium, které bylo pro rok 2018 zvýšeno z dosud vyplácených 7 500 Kč měsíčně na 11 250 Kč měsíčně, považuje většina studentů postgraduálních programů za stále nedostatečné. Práce doktorandů by měla odpovídat plnému pracovnímu úvazku. Stipendium je tak stále menší, než minimální mzda, která pro rok 2018 činí 12 200 Kč měsíčně.

Z hlediska mezinárodní mobility na zahraniční pobyty ročně vyjíždí zhruba 8 500 studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků, z čehož zhruba 95% tvoří studenti a pracovníci vyjíždějící v programu Erasmus+. Poměrně stejný počet zahraničních studentů a postdoců přijíždí na studijní pobyt do České republiky, která tak patří k top 10 zemím Evropské unie z hlediska počtu vyjíždějících a přijímaných studentů v rámci tohoto programu. Počet českých vyjíždějících studentů a postdoců je srovnatelný s počtem např. belgických studentů a postdoců a odpovídá tak velikosti země.

3.2.2 Charakter strany nabídky

Studenti bakalářských, magisterských i doktorských studijních programů a postgraduální výzkumní pracovníci mohou financovat svůj pobyt v zahraničí buď ze zahraničních či národních veřejných zdrojů formou stipendií či grantů, nebo ze soukromých zdrojů formou vlastních úspor či bankovních a nebankovních půjček.

Veřejné zahraniční zdroje financování

Mezi nejvýznamnější programy podporující mobilitu vysokoškolských studentů patří program **Erasmus+**, jenž je spolufinancován z Evropské unie a zdrojů MŠMT ČR. Aktuálně zahrnuje všechny současné unijní systémy financování v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže a pět programů mezinárodní spolupráce (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink a program pro spolupráci s průmyslovými zeměmi). Výjezdy trvají zpravidla 3 až 12 měsíců. Studenti získávají stipendium v závislosti na zemi pobytu, délce studia a typu výjezdu. Průměrná výše stipendia na studijní pobyty

činí zhruba 400 EUR měsíčně, výše stipendia na pracovní stáž je v průměru asi 500 EUR měsíčně.[6] Celková alokace na tento program pro vysoké školy činila v roce 2017 celkem 17 641 632 EUR, z čehož alespoň 85% bylo studentům poskytnuto přímo formou stipendií. V roce 2018 se bude celková alokace na Erasmus+ nadále navyšovat a zvýší se tak i průměrná výše stipendia přidělována vyjíždějícím studentům. Přidělené stipendium je možno v případě potřeby (na základě zhodnocení socioekonomické situace studenta) navýšit dodatečně o 200 EUR na měsíc. Program je také schopen přispět až 10 000 EUR na potřeby studenta se zdravotním postižením.

Příkladem individuální mobility je program **Freemover**, jenž studentům nabízí možnost jednosemestrálního pobytu na zahraničních školách, které nejsou stávajícími partnerskými školami vysílající instituce. Tento program lze absolvovat tzv. bez podpory, kdy si student studijní pobyt zařizuje zvlášť, přičemž se může při splnění všech povinností ucházet o finanční podporu z rozvojového programu na podporu mobility domácí vysoké školy, je-li tato podpora dostupná. V opačném případě je za náklady spojené s tímto studiem zodpovědný výhradně student. Z hlediska pokrytí nákladů na studium je tento typ mobility oproti ostatním programům nejnákladnější.

Další možností je účast prostřednictvím programu **CEEPUS** (Central European Exchange Programme for University Studies). Studenti vyjíždějící v rámci programu CEEPUS také získávají stipendium, které je hrazeno konkrétní hostitelskou zemí. Toto stipendium by mělo pokrývat náklady spojené se studijním pobytem, příspěvek se však liší v závislosti na hostitelské zemi a pohybuje se od 270 EUR až po 1050 EUR na měsíc. Většina studijních pobytů v rámci tohoto programu je oproti studijním pobytům Erasmus kratšího charakteru. Podobná je i situace v rámci programu **AKTION Česká republika – Rakousko**, kde je výše stipendia také zhruba 1050 EUR měsíčně.

Studenti mohou také absolvovat výjezdy prostřednictvím **Meziuniverzitních dohod**, kde spolupráce univerzit studenty zpravidla osvobozuje od placení školného, neposkytuje jim však automaticky stipendium. O to se musí ucházet zvlášť a není dostupné u všech partnerských univerzit. Česká republika dále disponuje každý rok na základě mezinárodních smluv určitým počtem stipendijních míst, která MŠMT zahrne do výběrového řízení, jehož organizací je pověřena Akademická informační agentura, jež je součástí Domu zahraniční spolupráce. Do tohoto výběrového řízení se mohou hlásit zájemci z kterékoli veřejné vysoké školy v ČR.

K poskytovatelům finančních zdrojů pro doktorandské studium patří také Fondy EHP, rámcový program EU – Horizont 2020 či Visegrádský fond. Z hlediska mobility studentů postgraduálního studia jsou významná především **Visegrádská stipendia**, která jsou určena ke studiu na dobu 1 až 2 semestrů na všech akreditovaných veřejných a soukromých univerzitách nebo akreditovaných pracovištích Akademie věd v zemích Visegrádské čtyřky a dalších partnerských zemích. Typově se jedná o tzv. in-coming scholarships, jež se poskytují zahraničním studentům z partnerských zemí a umožňují studium v některé ze zemí V4, dále o tzv. intra-visegrad scholarships, jež jsou poskytována uchazečům ze zemí V4 pro studium v některé z dalších zemí aliance a dále tzv. out-going scholaships, která uchazečům z V4 umožňují studium v jedné z partnerských zemí.

Veřejné domácí zdroje financování

Většina domácích vysokých škol disponuje vlastními zdroji na internacionalizaci (rozvojové programy na podporu mobility), prostřednictvím kterých může studentům přispívat k již získaným stipendiím z Erasmu či jiného obdobného programu, případně takováto stipendia nahrazovat (např. v případě programu Freemover). Příspěvky na internacionalizaci se přitom napříč vysokými školami znatelně

[6] Informace získané Dodavatelem na základě jednání se zástupci DZS.

liší. Dle zdrojů poskytnutých Zadavatelem se vlastní příspěvky VŠ pohybují od 0 – 4 mil. Kč.[7] Školy dále disponují prostředky z tzv. „ostatních" zdrojů, mezi které lze zařadit vlastní výnosy z hospodářské činnosti nebo z grantů, přímé dotace ze zahraničí (Erasmus+), z MK, TAČR, příspěvky z územně samosprávných celků či dotace z dalších fondů. Finanční částku v kolonce „ostatní" tak většinou nelze rozdělit na vlastní prostředky VŠ a dotace zvenku. Tyto zdroje se pohybují od 0 – 83 milionů Kč. **Expertní odhad Dodavatele o vlastních příspěvcích univerzit na mobilitu činí zhruba 30 milionů Kč ročně.**

Soukromé domácí zdroje financování

V případě finančních zdrojů ze soukromého sektoru hrají klíčovou roli nadace a bankovní a nebankovní segment. Studenti, kteří chtějí financovat svůj zahraniční výjezd formou studentské půjčky, mají na výběr z několika možností. Nováčkem na trhu je česká firma zabývající se půjčování peněz Zonky, která navazuje na trend sdílené ekonomiky. Jedná se tedy o systém, ve kterém lidé půjčují lidem za podmínek, které jsou příznivější, než standartní tržní podmínky. Studentská půjčka nabízená touto firmou nabízí úrok od 3,99% s RPSN 5,22%. Oproti půjčkám u bankovních subjektů nepožadují Zonky ručení. Minimální úvěr začíná na 20 000 Kč a může dosáhnout až 500 000 Kč. Výhodou je také nastavitelná výše splátek.

Jedním z nejstarších produktů v bankovním segmentu je studentský úvěr Gaudeamus v rámci studentského konta G2 od Komerční banky. Ta svým klientům nabízí úrok od 6,9% s RPSN 7,14%. Dolní hranice úvěru je podobně jako u Zonky 20 000 Kč, horní hranice 600 000 Kč. Pro studenty může být u tohoto produktu problematická především podmínka spoluručitele. Naopak, výhodou tohoto produktu je možnost odložení splacení po dobu skončení studií. V takovémto případě je však horní hranice úvěru 150 000 Kč.

Podobnou nabídkou disponuje také Česká spořitelna, která nabízí úrok od 6,81%. Neumožňuje však odklad splátek a podobně jako u jiných bankovních produktů ve většině případů požaduje spoludlužnický závazek třetí osoby. Kromě těchto bankovních a nebankovních produktů jsou studentům také nabízeny mikropůjčky či možnost kontokorentu zpravidla do výše 10 000 Kč měsíčně. U jmenovaných příkladů lze jako problematickou z hlediska financování zahraničních pobytů vnímat především roční procentní sazbu nákladů, která je ve většině případů vyšší, než RPSN bezúčelných půjček, které jsou studentům dostupné v rámci stejné bankovní instituce. Tato situace znesnadňuje odhad skutečné absorpční kapacity trhu, neboť u bezúčelných půjček si, jak sám název napovídá, bankovní instituce nevedou evidenci účelu poskytnutí půjček. **Dodavatel odhaduje celkovou výši poskytnutých úvěrů ze strany komerčních bank pro oblast studentské a postgraduální mobility na zhruba 20 - 25 milionů Kč ročně.**

Mezi soukromé nadace, které nabízejí možnost financování studia v zahraničí, patří např. **Fulbrightova nadace**, která ročně podporuje 20 českých vysokoškolských studentů ve studiu v USA. Cílovou skupinou jsou ovšem pouze magistři a doktorandi. Stipendium také slouží pouze ke studiu celého typu studia v zahraničí, nejedná se tedy o podporu krátkodobých mobilit, jakými jsou zahraniční studijní pobyty v rámci např. Erasmus+. **Hlávková nadace** přiznává vědecká, umělecká a cestovní stipendia, o která mohou žádat nadaní studenti veřejných vysokých škol. Výši částky ve většině případů navrhuje sám žadatel. **Nadace Zdeňka Bakaly** je další z nadací, které podporují zájemce o studium uceleného bakalářského nebo magisterského typu studia na prestižních zahraničních univerzitách. Tento program naopak nepodporuje studenty doktorského typu studia.

Celková agregátní nabídka domácího dotačního způsobu financování zahraničních studijních pobytů (zde vyjma stipendií v rámci programů typu Erasmus+, CEEPUS atd.) tvoří

[7] Informace získané Zadavatelem na základě zprávy o hospodaření za rok 2016.

zhruba 30 milionů Kč ročně. Celkovou agregátní nabídku domácího nedotačního způsobu financování nelze přesně odhadnout, lze pouze vycházet ze sumy poskytnutých úvěrů s daným účelem.

3.2.3 Charakter strany poptávky

V případě snahy blíže pochopit charakter strany poptávky je vhodné se podívat na dostupné údaje o mobilitách studentů vysokých škol v posledních deseti letech[8]. Dle přehledů studentů VŠ aktuálně studuje na vysokých školách více jak 300 000 studentů. Údaje Domu zahraniční spolupráce, který je hlavním administrátorem studentských mobilit v rámci programu Erasmus+ ukazují, že ročně na zahraniční výjezdy spojené se studiem nebo pracovní stáže vyjíždí asi 8000 studentů.[9] V období let 2006/2007 - 2015/2016 patřily k nejčastějším destinacím po české studenty Německo, Francie, Španělsko, Velká Británie a Finsko. Délka výjezdů se může lišit dle destinace a hostující instituce. V průměru se mobility pohybují okolo 4,5 měsíců.

V rámci dalších programů (AKTION ČR - Rakousko, CEEPUS, Freemover a další individuální výjezdy v rámci mezifakultních či mezistátních dohod) lze předpokládat dalších asi 500 účastníků. Kombinovaně tak z celkového počtu studentů na zahraniční výjezdy ročně vyjíždí odhadem 8 500 osob, tedy necelá 3%.

V následujícím textu jsou přehledně zobrazeny výsledky extensivního dotazníkového šetření zpracovaného Dodavatelem pro potřeby této Studie. Na základě výsledků tohoto dotazníku většina dotazovaných, kteří se již studijního pobytu či pracovní stáže v zahraničí zúčastnili, potvrzuje, že z poskytnutého stipendia nedokáže pokrýt všechny výdaje spojené s realizací mobility.

[8] Dodavatel vychází především z publikace Domu zahraniční spolupráce *Mezinárodní vzdělávání v obrazech a číslech.* 2017. Str. 21

[9] Dům zahraniční spolupráce shromažďuje pouze data o počtu mobilit, ne o počtu účastníků. Na základě konzultace s DZS Dodavatel však odhaduje, že průměrný počet mobilit se rovná počtu účastníků. Počet účastníků, kteří se mobility účastní opakovaně je dle odhadu DZS zanedbatelný.

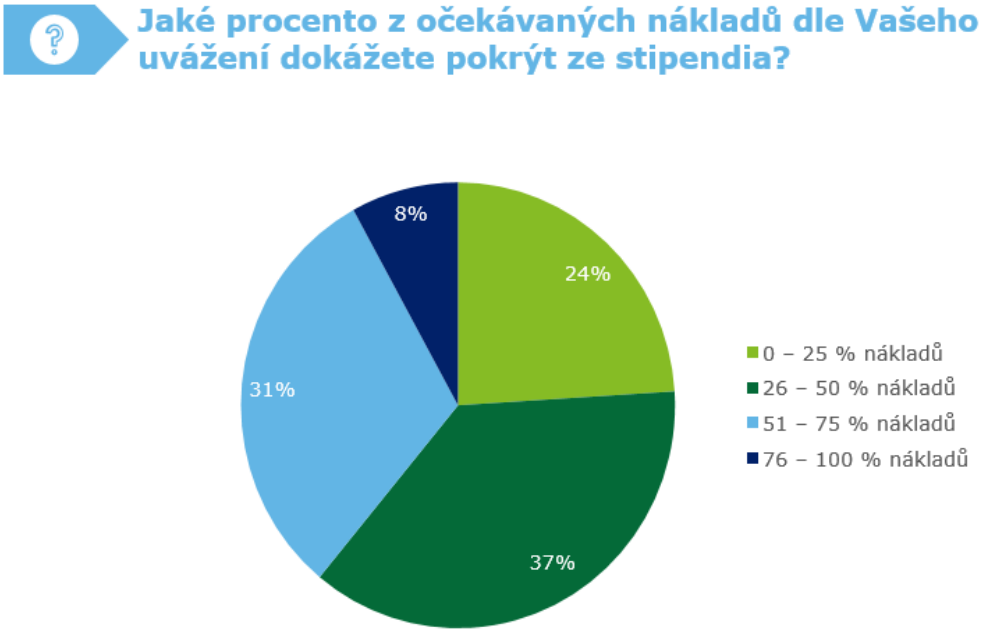

Schéma 3: Závěry šetření ohledně procentuálního odhadu očekávaných nákladů spojených se zahraničním pobytem, které budou moci respondenti pokrýt ze stipendia, počet respondentů = 1 029

Pro výpočet poptávky lze tedy předpokládat, že zhruba 8500 studentů potřebuje 50% celkových nákladů pokrýt ze soukromých nebo dalších zdrojů. Respondenti, kteří se rozhodli nevyjet na zahraniční pobyt zároveň uvedli, že mezi nejčastější důvody pro jejich rozhodnutí patří právě i nedostatek finančích prostředků na dofinancování mobility (26%).

Schéma 4: Závěry šetření ohledně důvodů k neusilování o zahraniční studijní pobyt, počet respondentů = 2 442

Pro kontext charakteru strany poptávky je také vhodné uvést, že kombinovaně až 89% respondentů pracuje během studia, a to buď formou příležitostných brigád (35%) nebo formou částečného či stálého úvazku (54%). U těch respondentů, kteří se již zúčastnili zahraničního pobytu tak hlavním zdrojem k financování nákladů, které nebyli schopní pokrýt ze stipendia, patří vlastní zdroje a úspory (82%) a finanční podpora přátel a rodiny (66%).

V otázce zaměřené na zdroje financování se vůbec neumístilo využití tradičních či zvýhodněných bankovních úvěrů. Tuto informaci lze vnímat dvojím způsobem. Studenti mohou podmínky poskytování tradičních či zvýhodněných úvěrů vnímat jako nevýhodné (vysoká RPSN, obava ze zadlužení), nebo o této možnosti neví a nevnímají ji jako relevantní doplňkový zdroj financování.

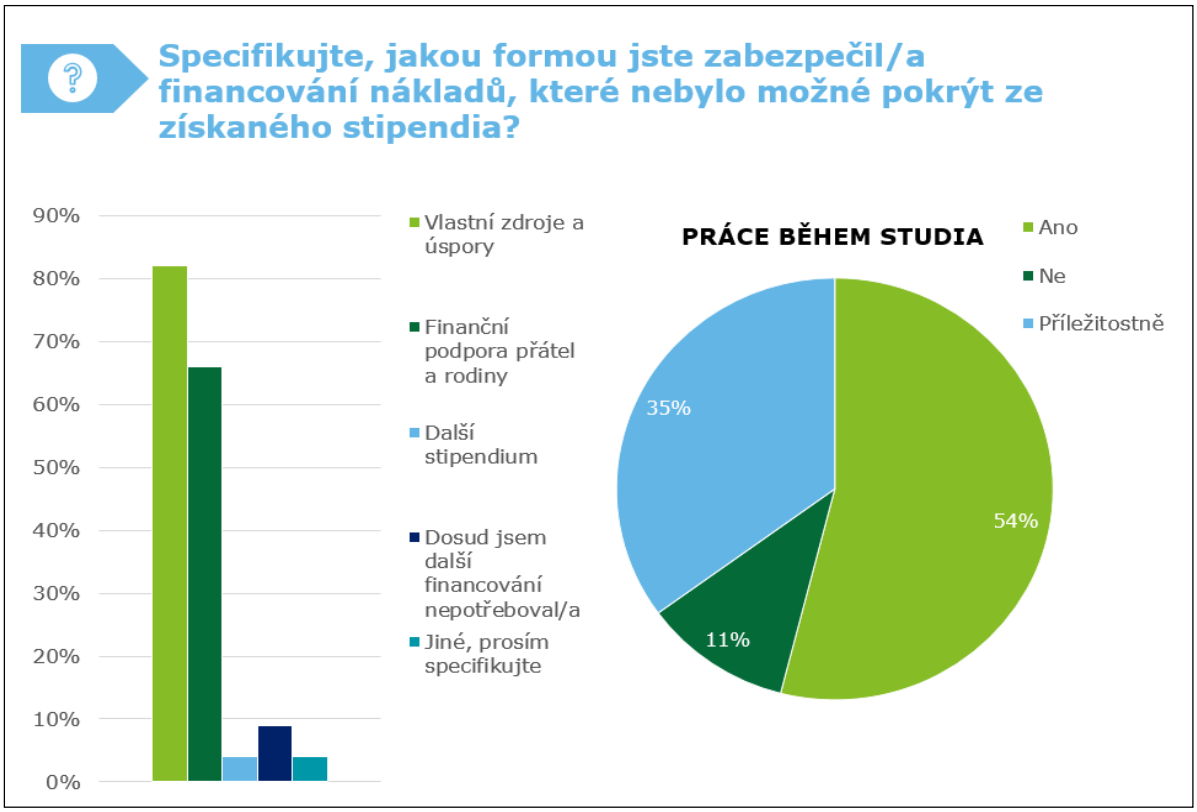

Schéma 5: Závěry šetření ohledně zdrojů financování potřebných k pokrytí části nákladů na zahraniční pobyt a ohledně tendencí studentů pracovat během studia, počet respondentů = 624 (graf vlevo) a 3 055 (graf vpravo).

Výše prezentované interpretace vybraných otázek poukazují na skutečnost, že naprostá většina studentů během studia v Česku pracuje, aby dokázala pokrýt alespoň část svých nákladů spojených se studiem. V případě výjezdu na zahraniční pobyt či pracovní stáž studenti a postdoci dokáží ze stipendia pokrýt asi 50%, zbývající náklady tak hradí ze zdrojů z brigád či jsou financování rodinnými příslušníky. Jejich očekávaný měsíční rozpočet se pohybuje okolo 11 - 20 tisíc Kč měsíčně. Většina dotazovaných přitom hodlá odjet na 6 (261 respondentů) či 3 měsíce (254 respondentů).

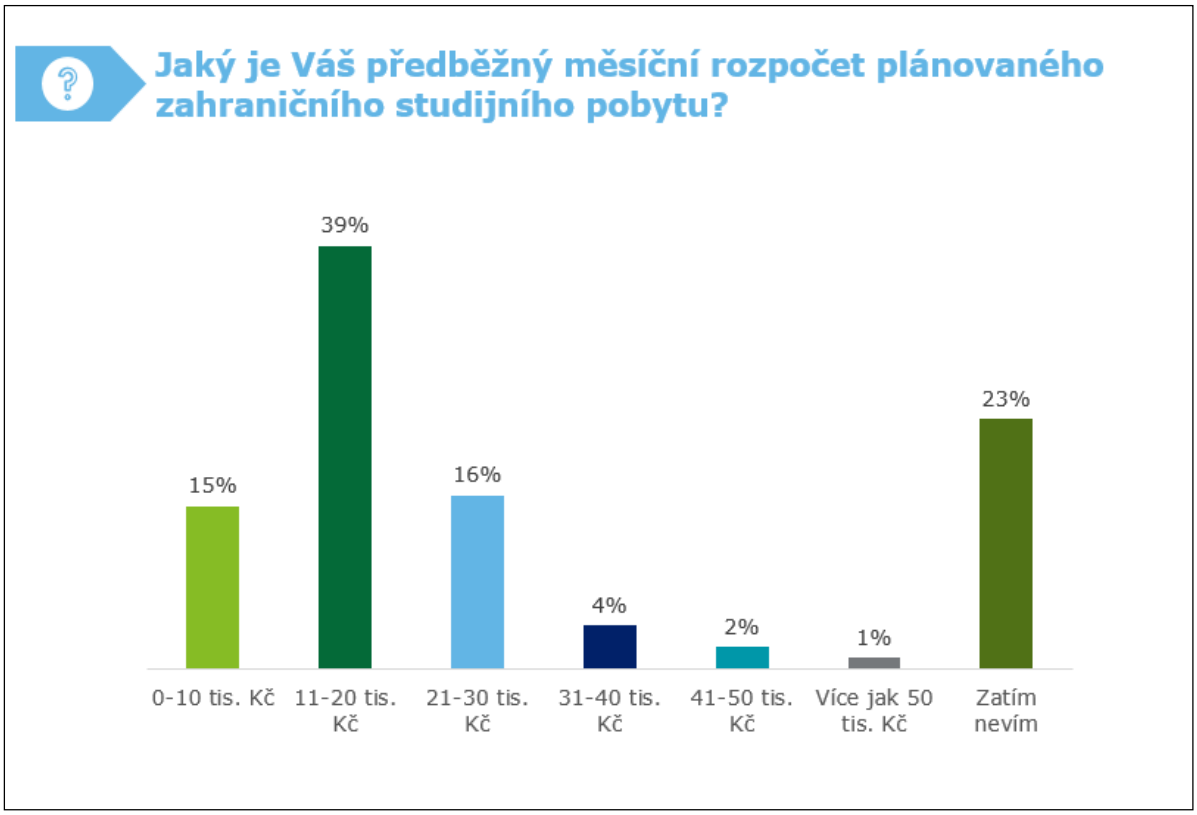

Schéma 6: Výsledky šetření o plánovaném předběžném měsíčním rozpočtu zahraničního studijního pobytu respondentů, počet respondentů = 1 037

Dodavatel vychází z průměrných hodnot, kdy při výjezdu na 4,5 měsíce s očekávanými náklady 17 000 Kč měsíčně jsou celkové očekáváné náklady zhruba 76 500 Kč. V roce 2016 činilo průměrné stipendium z programu Erasmus+ na 1 studijní výjezd v přepočtu zhruba 47 500 Kč. Rozdíl mezi očekávanými náklady a stipendiem odpovídá výsledkům dotazníků o schopnosti studentů pokrýt zhruba polovinu nákladů. Dodavatel předpokládá, že studenti a postgraduální pracovníci vyjíždějící na jiné programy, než Erasmus+ budou v průměru očekávat podobnou výši nákladů.

Průměrné očekávané náklady 1 mobility	**76 500 Kč**
Průměrné stipendium na 1 mobilitu (Erasmus+)	47 500 Kč
Zbývající průměrné očekávané náklady 1 mobility	29 000 Kč (43%)
Odhad agregované poptávky po externím financování mobilit (mimo stipendia)	246 500 000 Kč
Odhad agregované poptávky po finančním nástroji (střed)	82 000 000 Kč
Odhad agregované poptávky po finančním nástroji (interval)	65 000 000 Kč – 100 000 000 Kč
Celková potencionální absorpční kapacita	**357 500 000 Kč – 550 000 000 Kč**

V případě, že se ročně zahraničních studijních pobytů a pracovních stáží účastní 8 500 osob, lze výši agregované poptávky po externím zdroji financování odhadnout na zhruba 246,5 milionů Kč. Jak již bylo uvedeno výše, zhruba 2/3 respondentů v dotazníku přitom uvedly, že náklady, které nejsou schopny pokrýt ze stipendia, pokryjí z vlastních zdrojů či za pomoci rodinných příslušníků. Téměř polovina oslovených respondentů (48%) se dále vyjádřila kladně pro využití „čistého" finančního nástroje jako zdroje pro financování zbývajících nákladů a další 2/3 z původně negativních odpovědí se vyslovily pro využití finančního nástroj v kombinaci s dotací.

Na základě těchto skutečností byla odhadovaná poptávka očištěná a její hrubý odhad stanoven na asi 82 milionů Kč ročně (1/3 agregované poptávky). Tuto sumu považuje Dodavatel za optimistický střed, zejména s ohledem na skutečnost, že ve vzorku respondentů nebyli zastoupení budoucí studenti vysokých škol a postgraduální výzkumní pracovníci, kteří se mohou studijních pobytů či pracovních stáží účastnit v následujících pěti letech. Dodavatel tak v další části analýzy uvažuje interval 65 - 100 milionů Kč. Pro potřeby modelování dopadu finančního nástroje Dodavatel uvažuje středovou hodnotu. Do konce programového období zbývá 5,5 let. **Celková potencionální absorpční kapacita byla tedy stanovená na 357,5 - 550 milionů Kč**.

3.2.4 Tržní selhání a neoptimální investiční situace

Dle charakteristik strany nabídky a poptávky je zřejmé, že analyzovaný sektor vykazuje nerovnováhy, kdy řada studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků usiluje o svůj další rozvoj, nicméně ne vždy se jim daří zabezpečit potřebné financování. Vzhledem k tomu, že samotní studenti v době studia ještě nemohou s jistotou odhadnout, zda jim pobyt v zahraničí přinese lepší postavení na pracovním trhu, nebyl dotaz ohledně této problematiky součástí dotazníkového šetření.

Deloitte proto v otázce návratnosti této investice do vzdělání vychází především ze závěrů studie Národního ústavu pro vzdělávání z roku 2014, „Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciárním sektoru". Tato studie identifikuje kompetence, u nichž dotazovaní zaměstnavatelé uvedli, že očekávají nárůst jejich významu v příští dekádě. Jako nejdůležitější kompetence se dle zaměstnavatelů v budoucnosti jeví zběhlost v cizích jazycích (83%). Důvodem je především podstatná část informačních zdrojů, která je dostupná např. pouze v anglickém jazyce.

Zaměstnavatelé jako problematickou vnímají zejména neschopnost argumentovat technické věci v cizím jazyce. Mezi další kompetence, jejichž význam dle zaměstnavatele poroste, dále patří komunikační schopnosti, schopnosti řešit problém či např. schopnost řešit stresové situace. Na všechny tyto kompetence může mít výjezd na zahraniční studijní pobyt či pracovní stáž velmi pozitivní vliv. Investice do vzdělání v zahraničí tak lze potažmo vnímat jako investici do rozvoje těchto kompetencí a zlepšení svého postavení na trhu práce.

Doposud prezentované závěry dotazníkového šetření spolu s výsledky dalších prací realizovaných během úvodní etapy projektu (analýza relevantních dokumentů, konzultace s gestory příslušných specifických cílů OP a dalšími zástupci ŘO, klíčovými stakeholdery z oblasti vysokých škol a bankovního sektoru) poukazují na skutečnost, že studentská mobilita je žádoucí a žádaná. Je však třeba doplnit, že řada mobilit není nikdy realizována, neboť studenti čelí obtížím spojeným se zabezpečením externího financování.

Mezi hlavní faktory tržního selhání lze zařadit především následující:

- **Náklady bývají orientovány na spotřební výdaje** – řada studentů se stipendiem či úvěrem snaží pokrýt náklady spojené především s ubytováním a stravou, případně pak také s poznávacími zájezdy v rámci pobytu. Nejedná se tak např. o investici do kurzu, jehož výsledkem by byl certifikát požadován zaměstnavateli v rámci studentova oboru.
- **Informační asymetrie a nedokonalý přenos informací** – tato situace nastává v okamžiku, kdy mají subjekty rozdílné informace o podmínkách smlouvy, kterou uzavírají, a kdy dané skupiny subjektů na trhu mají rozdílný objem či kvalitu informací o podmínkách trhu. Ačkoliv mají banky o studenty vysokých škol zájem především z hlediska budoucího postavení na trhu práce, studentské úvěry typicky nepatří k produktům, které by komerční banky intenzivně propagovaly. Jak již bylo zmíněno, důvodem může být sám fakt, že podmínky některých aktuálních studentských úvěrů jsou horší, než podmínky bezúčelových úvěrů, které jsou pro studenty také dostupné. Studenti také obtížně přesvědčují banky, že dosažení cíle ukončení vzdělání a získání perspektivní pracovní pozice bude v důsledku generovat nové finanční příjmy, které mohou splatit návratné financování.

- **Komplikovanost prediktability budoucích příjmů** – profitabilita studentských mobilit je významně závislá na schopnosti studenta dosáhnout svých plánů – dokončení studia a získání titulů, získání perspektivní pracovní pozice apod.
- **Vysoké transakční náklady na malé investice –** banky mají problém podporovat studentské mobility menších finančních objemů, na hraně mikrofinancování. Řada těchto úvěrů vyžaduje stejnou administrativní „námahu" jako projekty s objemem v řádech milionů, aniž by nabízely například vyšší míru ziskovosti.

3.2.5 Návrh opatření nápravy tržních selhání

Dle závěrů Dodavatele je žádoucí dosáhnout změny v dosavadní kultuře *„stipendijní závislosti"*, která umožňuje zejména mobilitu vysokoškolských studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků do „dostupných" lokalit, které však nemusí být z hlediska poskytované úrovně vzdělávání ideální volbou účastníka. Naopak v případech, kdy je pro účastníka prioritou „výběrová" univerzita může být pobyt znemožněn omezeným počtem nabízených míst (Erasmus apod.) či neochotou/neschopností univerzity podpořit pobyt z vlastních zdrojů na podporu mobility.

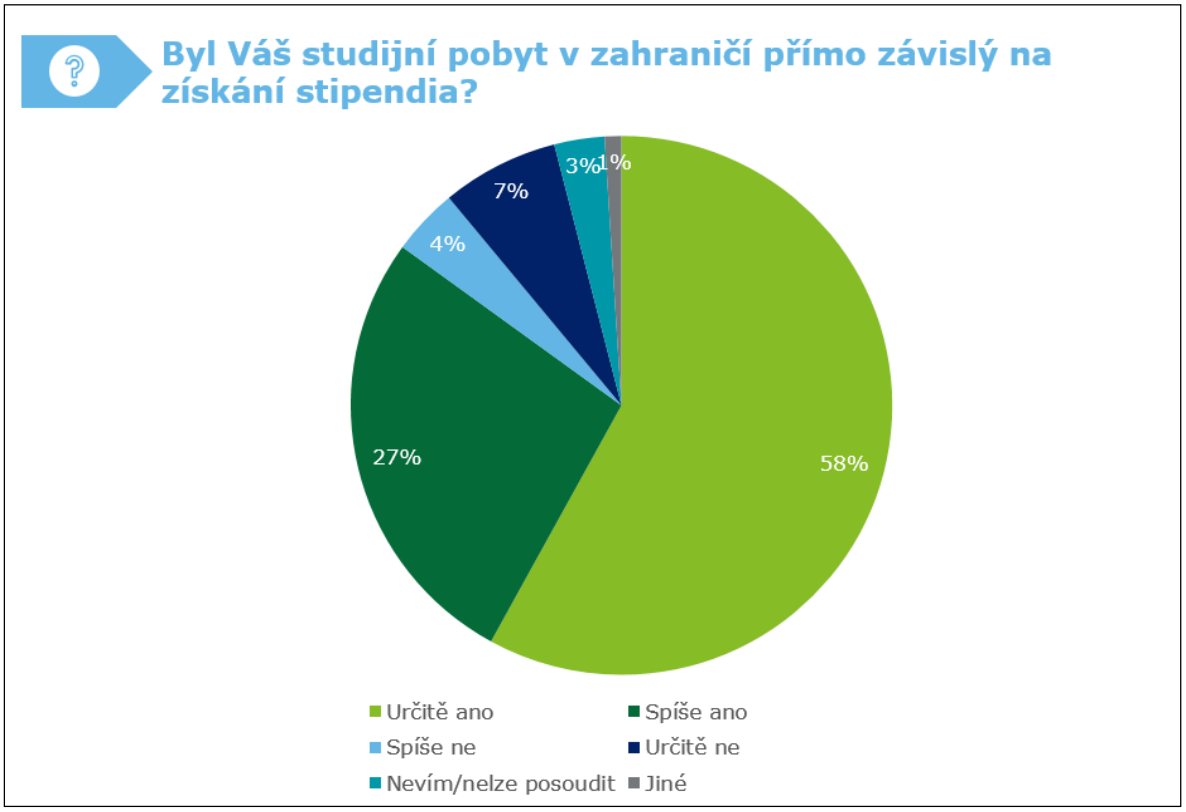

Schéma 7: Závěry šetření ohledně závislosti studentů na stipendiích na zahraniční pobyty, počet respondentů = 620

Dotazníkové šetření dokazuje, že většina oslovených respondentů, kteří se již pobytu zúčastnili (tzn. 85%), uvedla, že jejich studijní pobyt v zahraničí byl „určitě" či „spíše" přímo závislý na získání stipendia. Zároveň na základě dříve uvedených informací je zřejmé, že většina českých studentů během studii pracuje a z těchto zdrojů následně platí mj. i část zahraničních nákladů, které nedokáže pokrýt ze stipendia. Externí financování studia formou brigád však může být pro studenty některých oborů (např. medicíny, architektury atp.) nedostupné a může vést k jejich neschopnosti vyjet na zahraniční pobyt. Právě nedostatek vlastních financí je v doplňujících komentářích jedním z nejčastěji zmiňovaných důvodu pro neuskutečnění cesty či záměrné zvolení „levnější" destinace. Část respondentů také uvedla, že např. pracovní stáže nejsou na jejich vysoké škole příliš finančně podporované.

Dle podkladů od Zadavatele budou pro oblast mobility vysokoškolských studentů a výzkumných pracovníků v rámci celého programového období 2014 - 2020 vyhlášeny výzvy ve výši přibližně 2,5 miliardy Kč, kdy zhruba **1,2 miliardy Kč je zazávazkováno skrze ukončené dotační výzvy**. Dodavatel na základě získaných údajů z dotazníkového šetření a sekundárních informačních zdrojů provedl modelování s cílem postižení celého sektoru, kdy dle výsledků modelování lze odhadovat potenciální investiční potřebu do výše 357,5 - 550 milionů Kč. V případě zavedení finančního nástroje proto není potřeba navyšovat dosavadní alokaci na mobilitu.

S ohledem na výše uvedené charakteristiky sektoru a prezentované důvody **Dodavatel navrhuje v oblasti podpory mobility realizovat pilotní ověření zapojení finančního nástroje**, a to ještě v programovém období 2014 - 2020. Ve výsledku budou studenti a výzkumní pracovníci všech oborů schopní získat zahraniční zkušenost formou studijního pobytu, studia celého programu či pracovní praxe a zlepšit tak své postavení na trhu práce. Bude možné podpořit tak i individuální mobilitu studentů do zemí a na univerzity, které pro ně byly doposud nedostupné finančně či počtem nabízených míst v rámci výměnných programů. Finanční nástroj tak přímo podpoří cíle iniciativy Evropa 2020, „Mládež v pohybu".

V rámci předběžných závěrů průběžné zprávy se Dodavateli potvrdil předpoklad, že jako nejvhodnější nástroj, který za současné situace umožní překonat identifikovaná tržní selhání v oblasti studentské mobility, zohledňuje proběhnuvší analýzy primárních (Dotazníkové šetření) i sekundárních dat, konzultací klíčových stakeholders aj., je **zapojení modelu financování na bázi zvýhodněného úvěru**. Předběžnou otevřenost potenciálních konečných příjemců využití tohoto finančního nástroje ve sledovaných SC 2.1.1 a 2.1.5 indikují níže shrnuté výsledky Dotazníkového šetření.

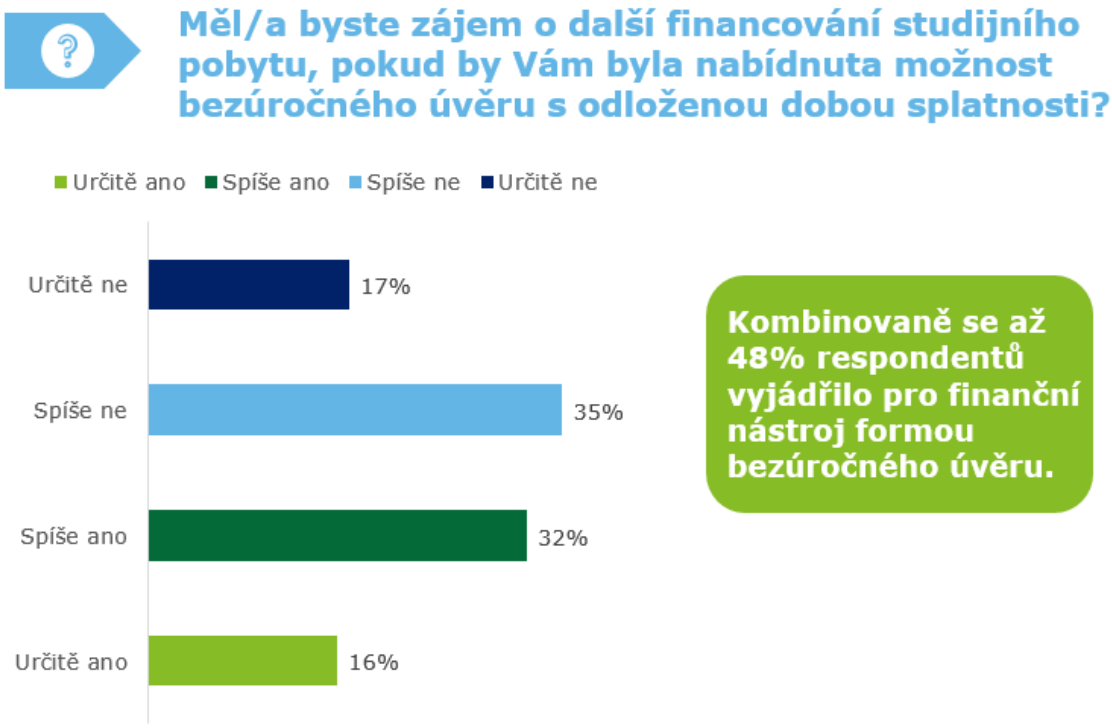

Schéma 8: Závěry šetření ohledně zájmů studentů o finanční nástroj, počet respondentů = 1 029

Vzhledem k uvažované možnosti využití kombinace finančního nástroje a menšího podílu dotace, Dodavatel doplnil do dotazníkového šetření i tuto možnost. Z výsledků vyplývá, že další zhruba polovina respondentů původně odmítajících zvýhodněný úvěr by v případě jeho doplnění o dílčí dotaci byla schopná jej využít.

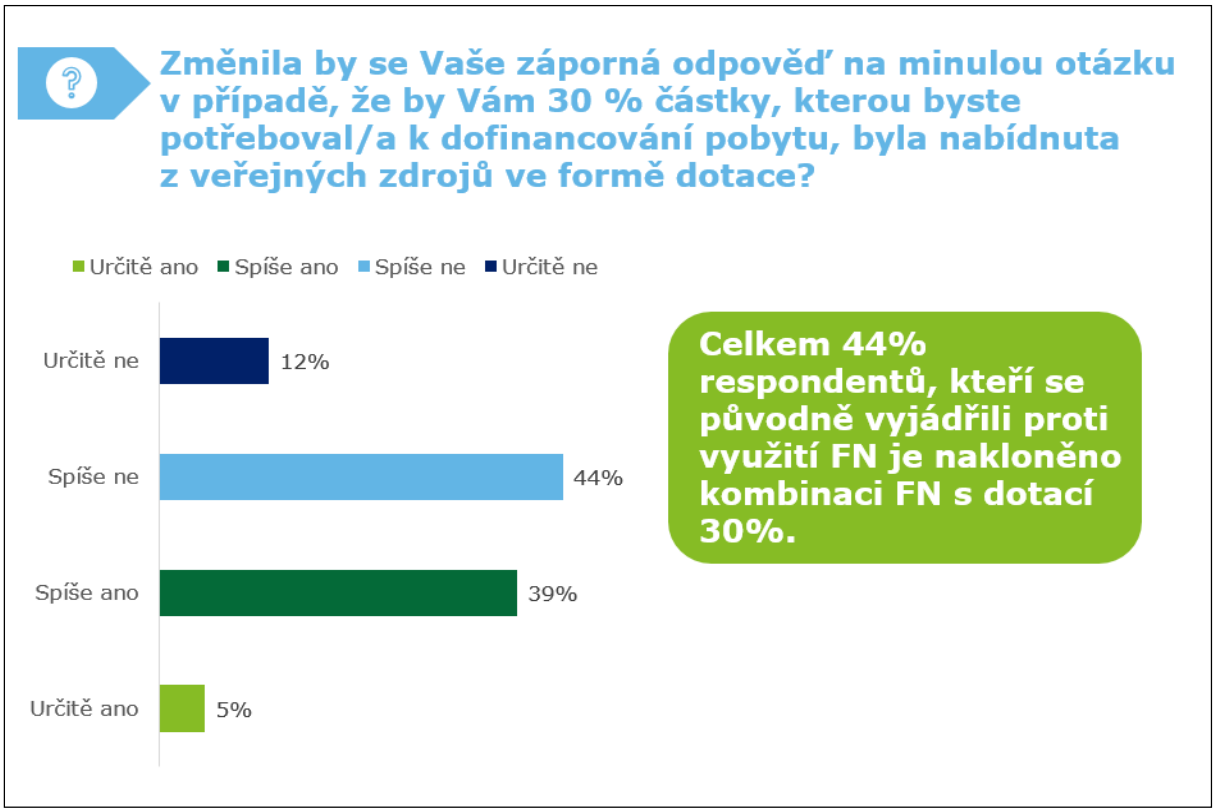

Schéma 9: Závěry šetření ohledně zájmů studentů o finanční nástroj v kombinaci s dotací 30%, počet respondentů = 534

3.3. Posouzení přidané hodnoty finančního nástroje a odhad dodatečných veřejných a soukromých zdrojů

S ohledem na propojenost posouzení přidané hodnoty a pákového efektu byly v rámci ex ante analýzy tyto oblasti spojeny v jeden celek a závěry jsou prezentovány na jednom místě. V návaznosti na ukončenou analýzu tržních selhání byly vybrané oblasti podpory, navržené jako vhodné pro využití finančních nástrojů ve stávajícím programovém období, podrobeny modelování potenciální přidané hodnoty a schopnosti stimulace dodatečných veřejných a soukromých zdrojů (za využití pákového efektu).

Pákový efekt je definován jako příspěvek Evropské unie na finanční nástroj, který má za cíl aktivovat v souladu s předem vymezenými ukazateli celkovou investici převyšující příspěvek EU, jinak též aktivace mimorozpočtových zdrojů.

$$Pákový\ efekt = \frac{Soukromé\ zdroje\ poskytnuté\ příjemcům + Alokace\ \ OP\ VVV}{Alokace\ OP\ VVV}$$

Přidaná hodnota vyjadřuje pákový efekt ESIF příspěvku, tj. dodatečné zdroje až po úroveň konečného příjemce. Čím vyšší pákový efekt, tím vyšší přidaná hodnota. Zahrnuje zejména dodatečné zdroje během prvního investičního cyklu. Při výpočtu přidané hodnoty je zohledněna intenzita podpory finančního nástroje, je zohledněn obrátkový efekt umožňující „protáčení" prostředků. Do výpočtu přidané hodnoty se započítávají příspěvky od konečného příjemce.

$$Přidaná\ hodnota = \frac{Vlastní\ zdroje\ příjemců + Soukromé\ zdroje\ poskytnuté\ příjemcům + Alokace\ OP\ VVV}{Čerpaná\ původní\ alokace + čerpaný\ revolving}$$

V oblasti specifického cíle 2.1.5 patří k podporovaným oblastem posilování mezisektorové i mezinárodní mobility výzkumníků, získání a udržení klíčových a perspektivních výzkumných a akademických pracovníků či vytvoření a implementace mechanismů podpory talentovaných Ph.D. studentů a postdoců. V oblasti specifického cíle 2.1.1. lze mezi podporované oblasti zařadit zvyšování další kvalifikace a získávání kompetencí akademických pracovníků či podpůrné aktivity pro zkvalitnění vzdělávací činnosti na VŠ způsobilé z ESF. Oba specifické cíle do podporovaných aktivit nezahrnují podporu mobility studentů bakalářského a magisterského typu studia. V tomto ohledu lze jako přidanou hodnotu nástroje vnímat zejména možnost jeho propojení s jinými stávajícími formami veřejných intervencí, zejména stipendií získanými v rámci výměnných programů typu CEEPUS, Erasmus či vlastních příspěvků univerzit z Fondu mobilit, případně s komerčními zdroji financování (tradičními bankovními úroky).

V rámci analýzy možného překryvu finančního nástroje s jinými stávajícími formami veřejných intervencí, vč. standartních dotačních nástrojů poskytovaných v rámci OP VVV, identifikoval Dodavatel jako možný překryv dotační podporu mezinárodních mobilit, např. ve výzvě č. 27 a výzvě č. 50 OP VVV. Konečnými příjemci těchto dotací však nejsou individuální postgraduální výzkumní či akademičtí pracovníci, ale vysoké školy, které o tuto podporu žádají. Podpořené subjekty následně podporují mobilitu výzkumných pracovníků v rámci univerzitní sítě. Jedná se tedy o podporu osob, které jsou na vysokých školách typicky zaměstnané na plný pracovní úvazek[10]. Finanční nástroj navržený Dodavatelem by měl doplňovat tento druh podpory, a to zejména umožněním individuální mobility doktorandům, kteří jsou v některých případech zároveň vedení jako výzkumní pracovníci. Cílem nástroje je tak zajistit těmto mladým vědcům možnost zlepšení svého postavení na trhu práce ziskem relevantních pracovních zkušeností v zahraničí. Cílem výzev č. 27 a č. 50 je rozvíjet institucionální spolupráci mezi univerzitami a rozšiřovat výzkumné týmy o zkušené domácí i zahraniční pracovníky. V tomto ohledu by tak měl finanční nástroj již existující veřejnou intervenci doplňovat.

3.3.1 Návrh na opatření pro minimalizaci narušení trhu při zavedení zamyšlených FN

Dodavatel za opatření pro minimalizaci narušení trhu v případě zavedení finančního nástroje považuje zejména minimalistickou alokaci pilotu, dále zapojení privátního subjektu do implementace, odstranění tržní mezery v oblasti zajištění úvěru (bez ručitele), poskytnutí first loss piece, umožnění dofinancování potřebné částky privátním subjektem a v neposlední řadě poskytnutí dostatečného management fee soukromému subjektu.

3.3.2 Odhad dodatečných veřejných a soukromých zdrojů

Níže je uvedena modelace kvantitativního přínosu pro dále analyzovanou oblast specifických cílů 2.1.1 a 2.1.5. Model je vystaven na řadě předpokladů, které bude možné měnit s dalším zpřesňováním návrhu nástrojů, návrhu implementační struktury, dle závěrů jednání s finančním sektorem a vyjasnění jeho možností a zájmů se do nových struktur OP VVV zapojit.

[10] V některých mobilitách je jako minimum stanoveno 0,5 úvazku.

Klíčové výsledky modelování		
Alokace finančního nástroje	**451**	**mil. Kč**
Celkem proinvestováno - milník rok 2020	**235**	**mil. Kč**
Celkem proinvestováno - konec období rok 2023	**425**	**mil. Kč**
Celkem k dispozici pro revolving prostředků OP VVV (do konce období způsobilosti)	**55**	**mil. Kč**
Přidaná hodnota	**1,5**	
Pákový efekt	**1-1,2**	

Pro modelování byl zvolen finanční nástroj typu zvýhodněného úvěru. Modelace multiplikačních efektů byla nastavena na předpokladech budoucích parametrů finančního nástroje a předpokladu zájmu o nástroj, jak plyne mj. ze zjištění uskutečněného Dotazníkového šetření. S ohledem na nízkou absorpční kapacitu Dodavatel v pilotní fázi neuvažuje přímé zapojení dalších subjektů v rámci veřejných a soukromých zdrojů.

3.4. Posouzení zkušeností při využívání podobných nástrojů získaných v minulosti

Na základě průzkumu provedeného Dodavatelem aktuálně neexistuje zahraniční praxe s obdobnou formou financování zahraničních studijních pobytů hrazených z veřejných zdrojů. V zemích, kde jsou zavedená stipendia, existují např. státní či federální úvěry s odloženou dobou splatnosti a zvýhodněným fixním úrokem, tyto úvěry však slouží k účelu úhrady školného na domácích vysokých školách.

V českém prostředí má největší zkušenost s komerčními studentskými úvěry již zmiňována Komerční banka, která nabízí produkt Gaudeamus a Mikro Gaudeamus. Ačkoliv tyto produkty umožňují odklad splatnosti až na dobu po ukončení studia, požadují zejména spoluručitele. Podmínky zisku tohoto úvěru tak mohou být pro řadu studentů taktéž omezené.

3.4.1 Závěry a doporučení vyvozené z analýzy implementace podobných finančních nástrojů v zahraničí

Finančnímu nástroji sloužícímu k účelu, který navrhuje Dodavatel, se nejvíce blíží **Erasmus+ Master Loan Scheme,** zavedený v prosinci 2014, jenž umožňuje zisk úvěrů studentům toužícím vystudovat celý magisterský program v zahraničí. Tento systém půjček byl zaveden ve spolupráci s Evropským investičním fondem (EIF), jehož prostřednictvím Evropská unie poskytuje částečné záruky zúčastněným zprostředkovatelům v případě, kdy studenti nebudou schopni úvěry splácet. Záruky jsou až do výše 90% individuálních úvěrů a až do 18 % objemu portfolia.

Záruka EU má sloužit ke snížení rizika a má vést banky a univerzity k využívání vlastních soukromých zdrojů za účelem poskytování výhodných studijních půjček. Podmínkou pro zisk zvýhodněného úvěru je studium magisterského programu v jiné zemi, než je země trvalého pobytu žadatele a zároveň v jiné zemi, než v té, ve které žadatel získal bakalářský titul. Program také podporuje tzv. „joint či multiple degrees", kde se jedna z navštěvovaných univerzit nachází v zemi trvalého pobytu žadatele. Podmíněná je dále i délka studia, kdy se musí jednat o celý studijní program. Podpora krátkodobé mobility je z nástroje vyloučená.

V období 2014 - 2020 Evropská unie počítá s až 200 000 podpořených studentů. Erasmus+ Master Loan Scheme tak reprezentuje 3,5% Erasmus+ programu v celkovém objemu zhruba 520 milionů EUR. Nástroj ovšem počítá s pákovým efektem zúčastněných bank, který by měl celkový rozpočet na sledované období zvýšit až na 3 miliardy EUR. Aktuálně jsou do schématu zapojeny některé bankovní subjekty v Turecku, Francii, Velké Británii (suspendováno), Španělsku

a Lucembursku. Studenti mohou získat úvěr až 12 000 EUR ročně na studium jednoletého magisterského cyklu a až 18 000 EUR na studium dvouletého magisterského cyklu.

Výhodou nástroje je, že žadatel nemusí poskytnout zajištění. Nástroj je zároveň kompatibilní s jakoukoliv další dotací či stipendiem, které žadatel získá. Naopak z hlediska žadatelů může být problematickou úroková míra konkrétní studentské půjčky, která se liší v závislosti na vnitrostátních podmínkách. Účtovaný úrok by měl být nižší, než u běžných spotřebitelských úvěrů. Pro příklad lze uvést aktuální podmínky jednoho ze zúčastněných poskytovatelů, banky Microbank operující ve Španělsku, která úvěr nabízí španělským studentům a zahraničním studentům, kteří plánují studium v této zemi.

Maximální půjčka	Úroková míra	RPSN	Zřizovací poplatek	Doba splatnosti
12 000 EUR / jednoletý program	5,15%	5,51-5,53%	1%	5 let
18 000 EUR / dvouletý program	5,15%	5,46-5,47%	1%	6 let

Tabulka 3: Podmínky pro zřízení úvěru u španělského poskytovala Microbank platné do 31. prosince 2018

Žadatelé mají možnost odložení splatnosti na dobu 1 roku od ukončení programu. U jednoletých programů je maximální délka odkladu od zřízení úvěru nastavená na 30 měsíců, u dvouletých programů pak 42 měsíců. Na konci období odkladu je žadateli přepočtena splátka a úroková sazba splatných zůstatků. Pro příklad tak při půjčce ve výši 12 000 EUR a splatnosti 90 měsíců je RPSN 5,51%, celková splatná částka (splátky, poplatky a úroky) činí 15 301,82 EUR. V tomto příkladu tak celkové náklady na zisk úvěru pro daného žadatele činí zhruba 3 300 EUR.

Jak již bylo zmíněno, do schématu je nyní zapojeno pouze 5 institucí v pěti evropských zemích. Instituce, které mají o dohodu o záruce zájem a jsou oprávněné stát se finančním zprostředkovatelem, mohou zaslat žádost včetně informací požadovaných EIF do 30. září 2020. EIF tyto žádosti posuzuje dle principu „first-come, first assessed". S vybranou institucí následně EIF uzavře individuální dohodu o záruce a poskytne záruku (nebo protizáruku), která pokrývá část nových úvěrů, poskytnutých finančním zprostředkovatelem. Finanční zprostředkovatelé na oplátku poskytnou úvěry oprávněným žadatelům. Povinnost EIF zaplatit část ztrát v rámci portfolia krytého zárukou bude omezena na úroveň záruční sazby (která je obvykle stanovena na maximální výši, tj. 18%).

Možnost účasti na schématu je zpřístupněná mj. i českým institucím, od vzniku do doby realizace studie se však do schématu žádné české subjekty nepřihlásily, lze tedy předpokládat, že o dohodu za stanovených podmínek nemají zájem.

S ohledem na potřeby českého trhu, kde nejvíce studentů vyjíždějících na zahraniční pobyty jsou studenti v bakalářském typu studia, je nástroj spíše nevyhovující, neboť podpora této cílové skupiny je prozatím vyloučená. Čeští studenti také preferují zejména kratší studijní pobyty (jeden semestr i několik týdnů), které na základě podmínek pro získání úvěru nelze z daných prostředků podpořit. V neposlední řadě, Erasmus+ Master Loan Scheme nepočítá s podporou krátkodobých pracovních stáží, které v Česku v posledních letech také rostou na popularitě. Díky omezenému účelu pro využití těchto úvěrů by tak zavedení tohoto nástroje významně omezilo podmínky pro získání úvěrů a tím podstatně zmenšilo cílovou skupinu.

3.4.2 Závěry a doporučení vyvozené z analýzy jiných posouzení FN v ostatních operačních programech

S ohledem na skutečnost, že podpora mobility studentů vysokoškolského studia a postgraduálních výzkumných pracovníků zamyšlená v této zprávě nemá v zahraniční prozatím obdoby, zkušenosti

získané z analýzy jiných, již provedených, předběžných posouzení finančních nástrojů v ostatních operačních programech jsou dle informací získaných Dodavatelem nepřenositelné a v kontextu této analýzy jsou nerelevantní. Při nastavování řízení a implementace konkrétního finančního nástroje pro OP VVV tak Dodavatel nevychází z dřívějších zkušeností s nastavováním finančních nástrojů pro jiné operační programy.

4 Investiční strategie a řízení implementace

4.1. Identifikace vhodných forem FN

Dodavatel při identifikaci vhodných forem finančního nástroje vycházel ze základní typologie FN. Vzhledem k charakteru zamýšlené intervence ale v úvodu vyloučil FN ve formě kapitálového vstupu (nevhodný typ nástroje). V přehledu analyzovaných možností tak zůstal úvěrový a garanční typ nástroje. Následující grafické zobrazení přehledným způsobem identifikuje potenciální možnosti zavedení FN.

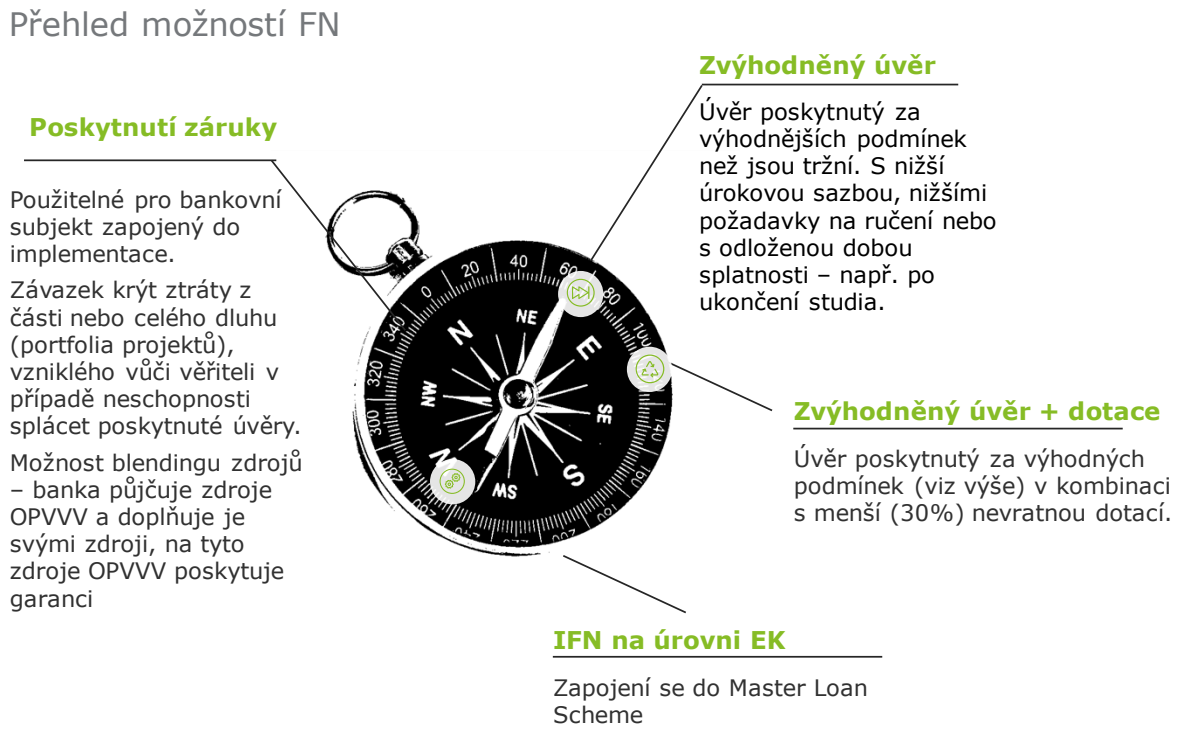

Pro pilotní ověření možnosti využití finančního nástroje v rámci SC 2.1.1 a 2.1.5 dodavatel navrhuje na základě výstupů z analytických prací využití finančního nástroje na bázi zvýhodněného úvěru. Dodavatel zvažoval také využití garance za komerční úvěr. Čisté poskytnutí garance bylo ale analyticky vyhodnoceno jako komplikovanější řešení a Dodavatel navrhuje použití „first loss piece", co de facto umožňuje krytí ztráty správce do stanovené úrovně. Výběr finančního nástroje úvěrového typu byl tedy zrealizován na základě precizního posouzení jednotlivých výhod a nevýhod. Tabulka níže přehledně zobrazuje argumenty zvažované při výběru nejvhodnějšího nástroje.

	Zvýhodněný úvěr	Poskytnutí garance
Výhody	• Vyzkoušený koncept používaný i v zahraničí, také ze strany EK • Existence implementační struktury se zkušeností s daným typem nástroje v rámci ČR • Revolving zdrojů k dalšímu použití ze strany ŘO • Potenciál pro zapojení dalších zdrojů do FN (blending) • Zájem subjektů v oblasti mobility (na základě šetření) • Součástí navrhovaných atributů je i krytí prvních ztrát směrem ke správci (de facto náhrada za záruku)	• Dílčí zacílení na odstranění tržní mezery v oblasti mobility • Vyšší pákový efekt/menší potřebná alokace • Existence implementační struktury v rámci ČR/EIF • Zapojení privátních subjektů do implementace
Nevýhody	• Na bankovním trhu je dostatek likvidity	• Nelze předpokládat automatický revolving zdrojů (ŘO nemůže využít zdroje jako v případě úvěru, garance se jednorázově využije v případě defaultu) • V ČR není dle údajů z analýzy absorpční kapacita pro alokaci znásobenou vysokým pákovým efektem garance

4.1.1 Základní možnosti nastavení finančního nástroje

Navrhovaný typ finančního nástroje umožňuje jeho škálování od prostého zvýhodněného úvěru po možnost kombinace zvýhodněného úvěru a dotace. Následující grafické znázornění formou pyramidy zobrazuje základní podobu finančního nástroje a její nadstavby.

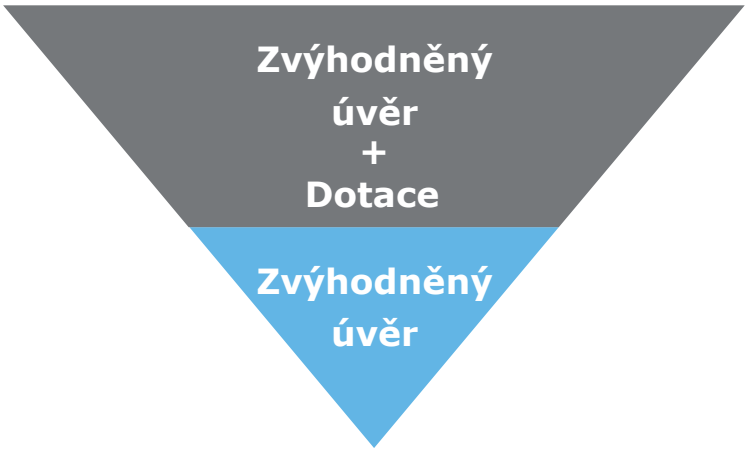

Zvýhodněný úvěr

Prostý zvýhodněný úvěr je základním stavebním prvkem celé konstrukce finančního nástroje. Základní atributy tohoto nástroje jsou:

- nulový úrok, resp. snížená úroková míra,
- odklad splátek,
- nižší požadavky na zajištění úvěru

Implementační struktura této základní podoby nástroje může být jednoduchá a poskytovateli úvěru mohou být komerční banky, EIB/EIF nebo ČMZRB.

Kombinace finančního nástroje a dotace

Druhou možnou podobou finančního nástroje úvěrového typu je jeho kombinace s dílčí dotační podporou. Zde je nutné upozornit na fakt, že se bude jednat o poskytnutí podpory ve dvou oddělených operacích. Konečný příjemce tak bude muset zažádat zvlášť o úvěr u správce nástroje (poskytovatele úvěru) a zvlášť o dotaci v rámci organizace (VŠ, vědecký ústav), kde studuje nebo aktuálně působí. Příjemcem dotační části tak bude VŠ nebo jiná oprávněná instituce, která bude dále dotaci přerozdělovat konečným příjemcům – studentům a vědeckým pracovníkům. Viz také podrobněji v kapitole: 4.2.3.2 - Implementační varianta pro zvýhodněný úvěr s dotací.

V případě koordinace procesu mezi FN a dotací je možnost časového nezvládnutí tohoto procesu velice pravděpodobná a způsobila by krach celého konceptu pilotního zavedení FN v oblasti mobility. Lze také předpokládat, že financování prostřednictvím finančního nástroje kombinovaného s dotací by mohlo zapříčinit vyřazení uchazečů z některých dalších forem financování skrze privátní zdroje. Typicky se jedná o zisk stipendií skrze nadace, které mají vlastní pravidla pro možnost ucházení se o financování a mohou vyřazovat ty uchazeče, kteří již získali jinou formu finanční podpory.

V případě rozhodnutí ŘO (navzdory rizikům) o implementaci kombinace úvěru a dotace dodavatel navrhuje poskytnout dotaci v dostatečné výši – aby působila pro subjekty motivačně. Návrhem dodavatele je poskytnutí 30 % dotace. Uvedená 30% dotace je návrhem založeným na výsledcích dotazníkového šetření, výsledcích fokusní skupiny a zahraničních zkušenostech.

V rámci investiční strategie pro podporu mobility vysokoškolských studentů a postgraduálních výzkumných pracovníků budou popisovány klíčové atributy pro obě dvě varianty nástroje:

- Zvýhodněný úvěr;
- Zvýhodněný úvěr + dotace.

Dodavatel u každého atributu navrhované investiční strategie uvádí stručné shrnutí výhod a nevýhod každé z variant a specifikuje vlastní doporučení, které nastavení ze dvou variant považuje v daném bodě za výhodnější.

Obě varianty nástroje jsou svojí povahou tzv. tailor-made, není navrhováno využití vzorových off-the-shelf nástrojů EK, a to s ohledem na skutečnost, že Evropská komise žádné off-the-shelf nástroje pro oblast mobilit nenavrhla.

4.1.2 Zaměření finančního nástroje

Hlavním cílem finančního nástroje je poskytnutí doplňkové financování v následujících oblastech:

- Podpora krátkodobé mobility (studijní i pracovní) studentů bakalářského, magisterského a doktorského studia (studijní i pracovní);
- Podpora krátkodobé mobility postgraduálních výzkumných pracovníků;

- Podpora dlouhodobé mobility za účelem zajištění získání vzdělání.

Finanční nástroj je tak zaměřen na pokrytí mezery ve financování mobilitních programů (studijní i pracovní stáže) a bude poskytovat také možnost financovat získání uceleného bloku vzdělání. Mezi další cíle nástroje patří také návratnost prostředků, která umožní opakované financování oblasti i po skončení programového období.

4.1.3 Základní parametry navrhovaného nástroje

V tabulce níže jsou uvedeny klíčové atributy finančního nástroje, které tvoří páteř investiční strategie. Jedná se o **návrh nastavení nástroje**, který reflektuje zkušenosti projektového týmu Deloitte, dobrou zahraniční praxi a analytické závěry této zprávy.

Atribut nástroje	Zvýhodněný úvěr	Zvýhodněný úvěr + dotace
Základní popis	• Bezúročný úvěr poskytnutý pouze pro účely realizace mobility. Poskytnutí úvěru správcem vázáno na doklad/potvrzení o realizaci mobility ze strany vysílající organizace (VŠ, výzkumná instituce).	• Bezúročný úvěr poskytnutý pouze pro účely realizace mobility. Poskytnutí úvěru správcem vázáno na doklad/potvrzení o realizaci mobility ze strany vysílající organizace (VŠ, výzkumná instituce) + 30% dotace.
Oblast působnosti finančního nástroje	• Podpora krátkodobé mobility (studijní i pracovní) studentů bakalářského, magisterského a doktorského studia (studijní i pracovní) • Podpora krátkodobé mobility postgraduálních výzkumných pracovníků • Podpora dlouhodobé mobility za účelem zajištění získání vzdělání	• Podpora krátkodobé mobility (studijní i pracovní) studentů bakalářského, magisterského a doktorského studia (studijní i pracovní) • Podpora krátkodobé mobility postgraduálních výzkumných pracovníků • Kombinovaný nástroj nebude zaměřen na dlouhodobé mobility
Způsobilost žadatele/aktivit	• Žadatelem musí být student bakalářského, magisterského a doktorského studia nebo postgraduální výzkumný pracovník • Jedinou způsobilou aktivitou bude spolufinancování mobility • Podmínkou získání úvěru bude potvrzení o budoucí realizaci mobility	• Žadatelem musí být student bakalářského, magisterského a doktorského studia nebo postgraduální výzkumný pracovník • Jedinou způsobilou aktivitou bude spolufinancování mobility • Podmínkou získání úvěru bude potvrzení o realizaci mobility • O přidělení dotace bude rozhodovat vysílající organizace na základě předem definovaných kritérií
Maximální výše podpory	• 20 000 až 500 000 Kč	• Výše dotace max. 30 % ZV
Atribut nástroje – úroková sazba	• Nulový úrok	• Nulový úrok
Atribut nástroje – splatnost	• Délka splatnosti úvěru 5 – 7 let, v odůvodněných případech až 10 let, možnost předčasného nebo jednorázového splacení • Možnost odkladu první splátky až 24 měsíců (variantně 3-6 měsíců po ukončení studia, nebo po získání práce)	

Atribut nástroje	Zvýhodněný úvěr	Zvýhodněný úvěr + dotace
	• Splatnost úvěru, mimořádné splátky nebo celé splacení se řídí dle Zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru	
Atribut nástroje – požadavky ručení	• Bez ručení	
Atribut nástroje – podíl dotace	_	• 30%
Očekávaná absorpce	• 350 – 550 mil. Kč.	• 350 – 550 mil. Kč.
Veřejná podpora	• Mimo režim veřejné podpory	• Mimo režim veřejné podpory
Krytí prvních ztrát	• Max 20% default na celkové portfolio (k roku 2023)	• Max 20% default na celkové portfolio (k roku 2023)
Specifické podpůrné aktivity	• Před zahájením čerpání realizace osvětové kampaně • Aktivní informovanost o možnosti využití FN prostřednictvím studijních oddělení, děkanátů apod. • Důraz na dostupnost v území (síť poboček správce)	• Dořešení procesních záležitostí (problém časového nesouladu, povinnost využívat MS2014+, evidence výdajů jako dvě oddělené operace) • Vyřešení problematiky dvou poskytovatelů podpory (nástroj x dotace) do podoby akceptovatelné ze strany cílové skupiny

Tabulka 4: *Doporučené základní parametry navrhovaného finančního nástroje oblast mobility*

4.2. Identifikace nejvhodnějších možností implementační struktury FN

Dodavatel posoudil možnosti provádění opatření formou finančního nástroje v souladu s čl. 38 Obecného nařízení. Postupováno je v logickém sledu od posouzení možností na nejvyšší úrovni k posouzení a doporučení možností na nižších úrovních implementace. Posouzení těchto možností je nezbytným předpokladem pro výběr efektivní a vhodné implementační struktury. Níže uvedené schéma sumarizuje obecné implementační možnosti k finančním nástrojům ESIF.

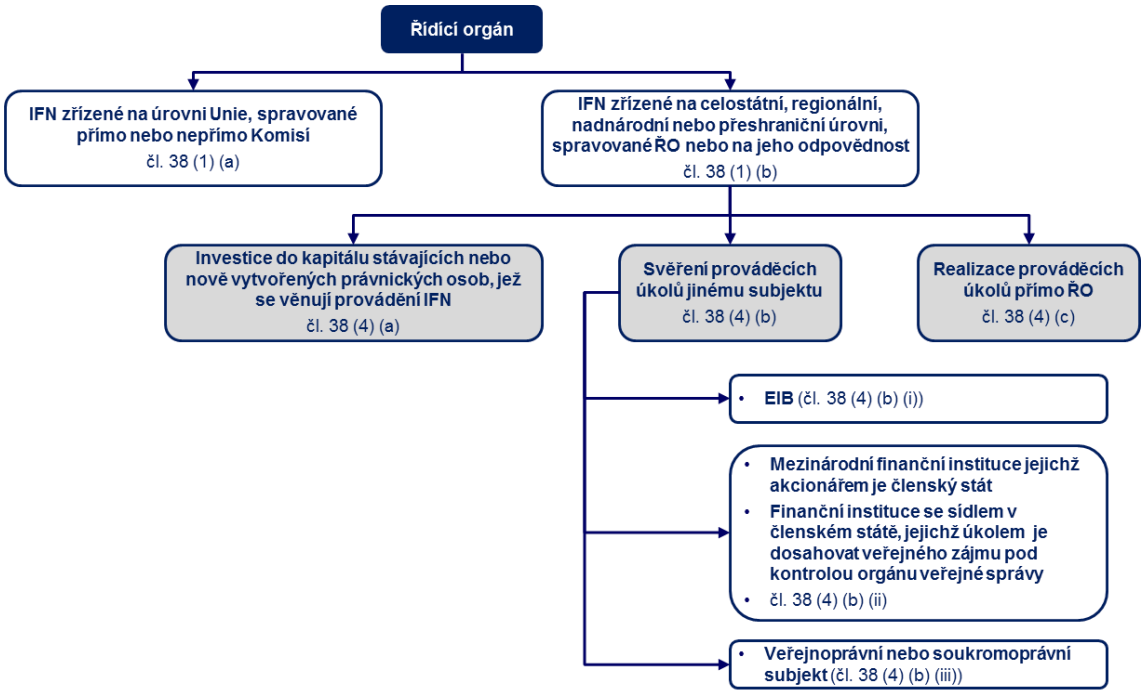

Schéma 10*: Základní možnosti řídícího orgánu při implementaci FN dle čl. 38 Obecného nařízení*

4.2.1 Posouzení možnosti využití nástrojů zřízených na úrovni Unie, spravované přímo nebo nepřímo EK

Jak je názorně uvedeno v předešlém obrázku, jednou z možností ŘO je alokovat prostředky z operačního programu do finančních nástrojů zřízených na úrovni EU a spravovaných přímo nebo nepřímo EK. Tato možnost je vhodná pro případy, kdy administrativní kapacita, expertíza a/nebo znalosti ŘO není nedostatečná a současně tyto finanční nástroje zřízené na úrovni Unie jsou plně v souladu s cíli operačního programu a aktuální situací členského státu.

Finančnímu nástroji (v chápání čl. 38 (1) (a) Obecného nařízení) zřízenému přímo EK se nejvíce blíží nástroj **Erasmus+ Master Loan Scheme**, jenž umožňuje získání úvěrů studentům toužícím vystudovat celý magisterský cyklus studia v zahraničí. Aktuálně jsou do tohoto nástroje zapojeny některé bankovní subjekty v Turecku, Francii, Velké Británii (suspendováno), Španělsku a Lucembursku. Studenti mohou získat úvěr až 12 000 EUR ročně na studium jednoletého magisterského cyklu a až 18 000 EUR na studium dvouletého magisterského cyklu.

Tento nástroj však zcela neodpovídá potřebám českého trhu, kde nejvíce studentů vyjíždějících na zahraniční pobyty jsou studenti v bakalářském typu studia. Čeští studenti také preferují zejména kratší studijní pobyty (jeden semestr, několik týdnů), které jsou z tohoto nástroje vyloučeny. V neposlední řadě, Erasmus+ Master Loan Scheme nepočítá s podporou krátkodobých pracovních stáží, které v Česku v posledních letech také rostou na popularitě. Neobsahuje také cílovou skupinu postdoců. Využití tohoto nástroje by tak významně omezilo podmínky pro získání úvěrů a tím podstatně zmenšilo cílovou skupinu.

V následující tabulce jsou specifikovány hlavní výhody a nevýhody využití nadnárodního nástroje:

Výhody využití Erasmus + MLS	Nevýhody využití Erasmus + MLS
• Procesně jednoduchý implementační model ze strany ŘO	• Jedná se de facto o předdefinovaný nástroj – nelze docílit změnu nebo uvolnění podmínek
• Obvykle realizován osvědčenými partnery na nadnárodní úrovni (EIF) a stabilními bankovními domy v ČR	• Rigidita nastavení neumožňuje aktivní řízení investiční strategie (nízká flexibilita zasahovat v případě vývoje odlišného od plánu (např. limity na výši podpory na jeden projekt, nastavení úrokové míry, apod.))
• Lze kombinovat s poskytnutím dotační složky z OP VVV (lepší dělící linie – zvýhodněný úvěr zahraniční – dotace na národní úrovni)	• Využití MLS znamená pouze minimální prostor vybudovat potřebné know-how na řídícím orgánu, jako přípravu na období po roce 2021
• Není potřeba realizovat veřejnou soutěž, subjekty zapojené do implementace jsou již zasmluvněné ze strany EK/EIB	• Nástroj není v rámci ČR aktivně využíván, není zde ani vysoutěžený zprostředkující subjekt - banka

Dodavatel nepovažuje vzhledem k výše uvedeným nevýhodám využití nadnárodního řešení Erasmus + Master Loan scheme za vhodné řešení pro pilotní implementaci FN v rámci OP VVV.

4.2.2 Posouzení FN zřízeného na celostátní, regionální, nadnárodní nebo přeshraniční úrovni

Na základě závěrů předchozí kapitoly pokračuje dodavatel v logické lince posuzování možnosti zřízení finančního nástroje na národní úrovni. V případě, že dojde k rozhodnutí o implementaci FN zřízených na celostátní, regionální, nadnárodní nebo přeshraniční úrovni (čl. 38 (1) (b)), má ŘO v zásadě 3 možnosti:

- **Ad a) – Investovat do kapitálu stávajících nebo nově vytvořených právnických osob**, jež se věnují provádění finančních nástrojů v souladu s cíli jednotlivých fondů ESIF a jež se ujmou prováděcích úkolů;
- **Ad b) – Svěření prováděcích úkolů jinému subjektu:**
  - Skupině **EIB** (EIB, EIF, případně jiná dceřiná společnost EIB);
  - **Mezinárodním finančním institucím**, jejichž akcionářem je členský stát, nebo **finančním institucím se sídlem v členském státě**, jejichž úkolem je dosahovat veřejného zájmu pod kontrolou orgánu veřejné správy;
  - **Veřejnoprávnímu nebo soukromoprávnímu subjektu**;
- **Ad c) – Realizace prováděcích úkolů přímo ŘO** - v případě finančních nástrojů, které jsou tvořeny pouze půjčkami nebo zárukami, se může ŘO ujmout prováděcích úkolů.

4.2.2.1. Investice do kapitálu stávajících nebo nově vytvořených právnických osob

V případě možnosti a) ŘO pověřuje jiný subjekt k implementaci FN formou investice kapitálu nebo nově vytvořených právnických osob. Tento subjekt tak realizuje investiční strategii, provádí reporting, správu svěřených prostředků a komplexní „governance" finančního nástroje.

Vzhledem ke skutečnosti, že navrhovaný finanční nástroj nemá charakter kapitálového vstupu a v ČR neexistuje žádný subjekt výhradně dedikovaný sledovaným úkolům, není využití této možnosti reálné.

4.2.2.2. Svěření prováděcích úkolů jinému subjektu

V případě možnosti b) Svěřuje ŘO provádění úkolů správy FN jinému subjektu. Subjekty implementující finanční nástroje mohou být mezinárodní finanční instituce a finanční instituce se sídlem v členském státě, skupina EIB, veřejnoprávní a soukromoprávní subjekty. Obecné nařízení současně definuje požadavek na *„soulad se zásadami řádného finančního řízení"*, což je možné interpretovat jako implementaci finančních nástrojů v souladu s tržními zvyklostmi a standardy.

Jednotlivá nařízení EK specificky nedefinují požadavky na právní subjektivitu subjektů implementujících finanční nástroje, nicméně požadavkem je, aby finanční nástroje byly zřízeny buďto jako nezávislé právní subjekty spravované akcionáři nebo na základě dohod o spolufinancování, nebo jako samostatné finanční a účetní jednotky v rámci finančních institucí. Zvolená struktura navíc musí být v souladu se zákonem o veřejných zakázkách, veřejnou podporou a další navazující unijní a národní legislativou.

FN mohou být implementovány prostřednictvím dvoustupňové (počítá se zapojením Fondu fondů) nebo jednostupňové struktury (počítá pouze s úrovní finančního nástroje), míra centralizace se může pohybovat od zcela centralizovaného systému, v rámci něhož využívají jednotlivé ŘO stejnou implementační strukturu po zcela decentralizovaný systém, kde každý ŘO implementuje FN samostatně.

Výběr subjektů musí být v souladu s národní a unijní legislativou, zejména pak ZVZ a obdobnými zákony. **Před tím, než dojde k výběru subjektu implementujícího finanční nástroje** dle čl. 38 (4) (b), **musí se ŘO ujistit**, **že tyto subjekty splňují následující předpoklady**:

a) Oprávnění implementovat finanční nástroje v souladu s národní a unijní legislativou;

b) Finanční a ekonomická životaschopnost;

c) Adekvátní kapacita pro implementaci finančního nástroje včetně organizační struktury a systém správy a řízení;

d) Existence efektivního interního kontrolního systému;

e) Použití účetního systému poskytujícího věrné, komplexní a přesné informace;

f) Souhlas k auditu auditními orgány členského státu, Komise a Evropského auditního dvora.

Při výběru subjektu implementujícího finanční nástroje musí ŘO respektovat charakter finančního nástroje, **zkušenosti** tohoto **subjektu s implementací obdobných finančních nástrojů**, znalosti a zkušenosti navrhovaného expertního týmu a provozní a finanční kapacity tohoto subjektu. **Výběr subjektu musí být otevřený a transparentní** a nesmí zadat žádnou pochybnost ohledně vhodnosti a oprávněnosti výběru. Minimálně **následující kritéria by měla být použita pro výběr subjektu**:

a) Robustnost, vhodnost a reálnost metodologie výběru finančních zprostředkovatelů/konečných příjemců;

b) Management fees, jejich reálnost a oprávněnost;

c) Podmínky a pravidla pro poskytnutí pomoci konečným příjemcům;

d) Schopnost zajistit dodatečné prostředky (spolufinancování) nad rámec příspěvku z operačních programů;[11]

e) Schopnost zajistit dodatečnou aktivitu (ve smyslu objemu investic a úvěrů) ve srovnání se stávajícím stavem;[12]

f) V případě, že tento subjekt implementující finanční nástroje hodlá spolufinancovat jednotlivé projekty vlastními prostředky nebo bude sdílet jejich rizika, musí demonstrovat přijatá opatření pro odstranění konfliktu zájmu.

Na základě výše uvedených požadavků obecného nařízení a souvisejících metodik dodavatel provedl posouzení následujících vybraných relevantních subjektů definujících implementační uspořádání:

- **Evropská investiční banka (myšleno jako skupina EIB, tedy včetně EIF);**
- **Českomoravská záruční a rozvojová banka;**
- **Spolupráce s vybranými soukromoprávními subjekty (bankami).**

[11] Citace z obecného nařízení – finálním cílem FN má být i aktivizace dalších zdrojů a vytvoření pákového efektu.

[12] Jedná se o citaci z obecného nařízení - v rámci předběžného posouzení není ještě rozhodnuto o implementačním uspořádání, nelze tedy definovat tyto parametry, není jasné, na koho v rámci implementační struktury. Spojení nicméně míří na nastavení pravidel vůči případným bankovním subjektům (musí být zabezpečeno, že nebude vykazována aktivita distribuce zdrojů finančního nástroje na základě prostého pokračování ve stávající úvěrové politice, jen s "cizími zdroji").

Posouzení možnosti zapojení EIB

Evropská investiční banka obvykle nevystupuje na úrovni finančních nástrojů, tj. typicky v roli správce finančního nástroje (Fondu), nicméně tato možnost je reálně dostupná. Problematické se pro tuto skutečnost jeví především to, že EIB dostala ze strany Evropské komise zadány jiné prioritní úkoly, spojené s řešením tzv. Junckerova balíčku, budováním lokálních poradenských kapacit a implementací nadnárodních FN.

Jakkoliv tedy je možné uvažovat o využití EIB v rámci úrovně finančních nástrojů (resp. operačního programu), takový postup naráží na kapacity a priority banky samotné. Tato varianta je technicky proveditelná, nicméně je v důsledku velmi komplikovaná a problematická, a to především ve vztahu uplatňování různých právních předpisů.

Výhodou zapojení EIB by tedy mohlo být rychlejší spuštění čerpání finančních nástrojů (postup dle standardizovaných procedur, v minulosti vyzkoušených; možnost přímého udělení kontraktu EIB, tudíž tento výběr nepodléhá pravidlům a požadavkům veřejného výběrového řízení), dosažení vyšší kredibility celého systému (EIB by měla být zárukou evropské kvality řešení), využití potenciálu přenosu unikátního know-how a v neposlední řadě možnost nastavení jednouchých administrativních postupů.

Na druhou stranu, mezi hlavními nevýhodami a riziky lze jmenovat, že systém se zapojením EIB v důsledku znamená pro ŘO komplikovanější a dražší řešení (než využití subjektů lokálního charakteru). Volba EIB znamená pro ŘO nevýhodu v podobě povinnosti převzít vlastní standardizované podmínky spolupráce od EIB, riziko nedostatečných kapacit EIB se implementaci FN věnovat s ohledem na další povinnosti banky a malou alokaci pro pilotní vyzkoušení finančního nástroje.

Dále je také nutné počítat s problematičností řešení kombinovaného řešení evropsko-národních struktur, lze totiž předpokládat, že EIB by na správu nástroje pravděpodobně využila lokálního (poradenského) subjektu (pomocného administrátora), kterého by musela poptat a soutěžit, což by mj. mohlo prodloužit proces příprav.

S ohledem na výše uvedený argumentační souhrn dodavatel konstatuje, že zapojení EIB/EIF do pilotní implementace FN v OP VVV není vhodné.

Posouzení možnosti zapojení ČMZRB

Výhodou využití ČMZRB při implementaci finančního nástroje v OP VVV je využití zkušeností, kdy banka již v minulosti vystupovala v pozici správce nástroje ve vztahu k dluhovým nástrojům (např. JESSICA pro ROP Moravskoslezsko, nástroje spravované pro OP PI, aktuální program podpory Expanze v rámci OP PIK).

Přímé poskytování úvěrů prostřednictvím ČMZRB by znamenalo také plošší implementační strukturu – pro pilotní odzkoušení nástroje je vhodnější než vícestupňová (např. zapojení EIB atd.)

Zásadní nevýhodou ČMZRB při správě uvažovaného nástroje pro podporu mobilit ale je malá pobočková síť v rámci ČR (pouze 5 regionálních poboček). ČMZRB také nedisponuje možností vyřídit úvěr v plně on-line režimu. Tuto možnost by musela vzhledem ke specifické cílové skupině dobudovat. ČMZRB také nemá přímou zkušenost s půjčkou typu mikrokredit.

Určitým usnadněním by pro MŠMT bylo přímé zadání správy FN směrem k ČMZRB. Za situace, kdy MŠMT nevykonává akcionářská práva v ČMZRB, je v současné době možné zadání formou využití:

- horizontální spolupráce (§12 ZZVZ) za předpokladu naplnění zákonem stanovených podmínek, přičemž vládní materiál se v tomto ohledu odkazuje na obdobný příklad uváděný Komisí pro oblast horizontální spolupráce[13] nebo
- využitím výjimky v připravované novele legislativy pro ESIF, tzv. „Omnibus" nařízení.

Horizontální spolupráci je množné využít za splnění těchto podmínek:

- smlouva zakládá nebo provádí spolupráci mezi veřejnými zadavateli za účelem dosahování jejich společných cílů směřujících k zajišťování veřejných potřeb, které mají tito veřejní zadavatelé zajišťovat,
- spolupráce se řídí pouze ohledy souvisejícími s veřejným zájmem,
- každý z těchto veřejných zadavatelů vykonává na trhu méně než 20 % svých činností, kterých se spolupráce týká.

Vládní materiál o ČMZRB k naplnění těchto podmínek uvádí:

„Pro transparentní vyjádření širokého okruhu zájmů ČMZRB, byla upravena preambule Stanov ČMZRB, a to takto: „Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s., je speciální bankovní instituce, která vykonává činnost ve veřejném zájmu. Cílem banky je přispět a podílet se na podpoře hospodářského a sociálního rozvoje České republiky prostřednictvím poskytování zvýhodněných finančních produktů, zejména v oblastech malého a středního podnikání, rozvoje infrastruktury a dalších sektorech ekonomiky."

Přímé zadání na základě nařízení Omnibus má v současném znění návrhu nařízení tyto podmínky (v závorce uvedeno jejich naplnění dle vládou schváleného materiálu k ČMZRB):

- Musí se jednat o profesionální finanční instituci vlastněnou veřejným sektorem s právní osobností (ČMZRB je 100% vlastněna ČR a má profesionální bankovní licenci i právní osobnost),
- není v ní zúčastněn soukromý kapitál, s výjimkou nekontrolní či neblokační formy účasti soukromého kapitálu požadované národní legislativou, v souladu se Smlouvou, který se neprojevuje rozhodujícím vlivem na příslušnou banku či instituci (ČMZRB je 100% vlastněna ČR),
- vykonává činnosti na základě veřejného politického mandátu daného příslušnou autoritou na úrovni členského státu či regionu s cílem provádět aktivity ekonomického rozvoje přispívající k cílům evropských strukturálních a investičních fondů (pozn. ČMZRB splňuje, potvrzeno v rámci vyjádření Komise k navýšení základního kapitálu),
- aktivity banky jsou realizovány na základě vztahů s ústředními orgány státní správy, státními fondy, kraji či mezinárodními finančními institucemi realizujícími programy EU.
- realizuje svoje rozvojové aktivity v regionech, oblastech politiky a sektorech, v nichž přístup k financování všeobecně neexistuje nebo je nedostatečný (pozn. ČMZRB nerealizuje vlastní programy, nýbrž programy, které považují za potřebné a odůvodněné její partneři),
- nepůsobí s cílem maximalizovat zisk, ale se záměrem dlouhodobé finanční udržitelnosti (pozn. Na základě rozhodnutí akcionáře se ČMZRB již od roku 2012 nezaměřuje na tvorbu zisku),

[13] Příklad horizontální spolupráce: "Ministerstvo X ovládá rozvojovou banku, která je ze 100 % ve veřejném vlastnictví a jejímž úkolem vyplývajícím ze zákona je poskytování úvěrů a záruk malým a středním podnikům s cílem podpořit inovace na celém území tohoto státu. Region Y provádí program zaměřující se na podporu inovací v regionu. Uvedenou národní rozvojovou banku neovládá individuálně ani společně. Mezi uvedenými subjekty tudíž neexistuje vztah mezi propojenými osobami (in-house)." Za splnění zákonných podmínek "region Y může zakázku dotyčné bance zadat a podepsat smlouvu přímo s bankou".

- není přímým příjemcem vkladů od veřejnosti (pozn. ČMZRB nemá vkladové produkty pro veřejnost),
- je dohlížena nezávislou autoritou v souladu s národním právem (pozn. ČMZRB je dohlížena Českou národní bankou).

Vzhledem k výše uvedeným překážkám Dodavatel hodnotí využití ČMZRB jako druhé nejvhodnější řešení pilotní implementace FN v OP VVV.

Posouzení možnosti zapojení soukromých subjektů

Poslední posuzovanou možností je využití soukromých subjektů k implementaci FN. Soukromé subjekty (v případě ČR budou posuzovány bankovní subjekty) mohou do implementace dluhových nástrojů přinést zejména následující pozitiva:

- dostatečné pokrytí území ČR prostřednictvím svých poboček (což umožní využití FN pro široký okruh příjemců);
- specifické know-how soukromých subjektů s poskytováním tohoto typu nástroje;
- disponují aplikačním programovým vybavením pro správu FN;
- poskytnutí dodatečných finančních zdrojů (spolufinancování FN a tím pákový efekt);

Na druhé straně je potřebné zvážit to, že se jedná o pilotní implementaci FN s poměrně malou alokací a výběr správce – banky bude vyžadovat realizaci veřejné soutěže. Dodavatel doporučuje vzhledem k alokaci vysoutěžit pouze omezený okruh bank (1-3), **nejlépe však pouze 1**. Při výběru zvážit nejenom ekonomická kritéria - např. výše vyplacené odměny (management costs a fee) za správu FN (čím nižší odměna, tím lepší hodnocení) ale také dosavadní zkušenosti správce s poskytováním navrhovaného typu úvěru.

Využití soukromého subjektu (banky) je na základě výše uvedené argumentace Dodavatelem hodnoceno jako nejvhodnější varianta pro pilotní implementaci FN v OP VVV.

4.2.2.3. Realizace prováděcích úkolů přímo ŘO

V případě možnosti c) realizuje ŘO prováděcí úkoly přímo. V tomto případě nedochází k uzavření dohody o financování, nýbrž implementace FN probíhá **na základě tzv. strategických dokumentů**, jejichž obsah je vymezen v rámci přílohy č. 4 Obecného nařízení.

Tato varianta je v zásadě možná, nicméně nelze ji doporučit, a to z několika klíčových důvodů:

- MŠMT nemá zkušenost s poskytováním finančních nástrojů uvnitř své organizační struktury, tuto kompetenci by muselo kompletně vybudovat;
- nedisponuje také vhodným IT nástrojem pro podporu procesu implementace finančního nástroje;
- organizační složka státu nesmí poskytovat úvěry jiným subjektům, proto by ŘO musel postupovat dle zákona o kolektivním investování a vybudovat samostatný SICAV nebo delegovat činnosti na jiný (podřízený) subjekt, což však eliminuje výhodu *„ŘO spravuje sám*", resp. výhodu využití existujících veřejných institucí;
- požadavkem Komise obvykle je, aby byly FN implementovány prostřednictvím standardních finančních institucí, což OSS nejsou;
- požadavkem Komise je, aby byly FN evidovány odděleně a v souladu s veškerými specifickými požadavky na audit, administrativu, řízení, tedy aby tyto FN byly řízeny dle standardních postupů „corporate governance". OSS takové řízení a správu v naprosté většině případů neumožňují.

Uvedené uspořádání neumožňuje využití jiných finančních nástrojů, než úvěrových a záručních – v současném programovém období by v tomto bodě nebyl problém (je navržen nástroj úvěrového typu), nicméně implementační uspořádání by bylo nevyhovující pro případ budoucích snah ŘO

usilovat o využití finančního nástroje typu kapitálových vstupů – předpoklad využití v PO 1. Jedná se potenciálně o oblast investování v tzv. „early stage" – tedy podporu spin offs, komercializace výzkumu apod. Tato oblast je ale nyní podporována z OP PIK, bude tedy nutné harmonizovat poskytování podpory pro další programové období.

4.2.3 Návrh nastavení implementačního uspořádání

Dodavatel v návaznosti na 2 možné varianty zavedení finančního nástroje definoval i 2 základní modely fungování implementační struktury navrhovaného nástroje na národní úrovni. V obou dále popisovaných variantách implementace je pro pilotní ověření finančního nástroje navrhováno zřízení nástroje bez zapojení dodatečného financování - tedy bez zapojení spolufinancování ze strany dalších veřejných či soukromých zdrojů v prvních letech fungování FN. V případě, že se finanční nástroj osvědčí, je vhodné pro další kola investic zvážit i zapojení dalších zdrojů (např. vlastní zdroje správce finančního nástroje) a vytěžení pákového efektu a multiplikace.

4.2.3.1. Implementační varianta pro zvýhodněný úvěr

První navrhovanou variantou je čisté poskytování zvýhodněného úvěru. Na grafickém zobrazení níže je přehledným způsobem uvedeno, jak bude implementační struktura nástroje fungovat.

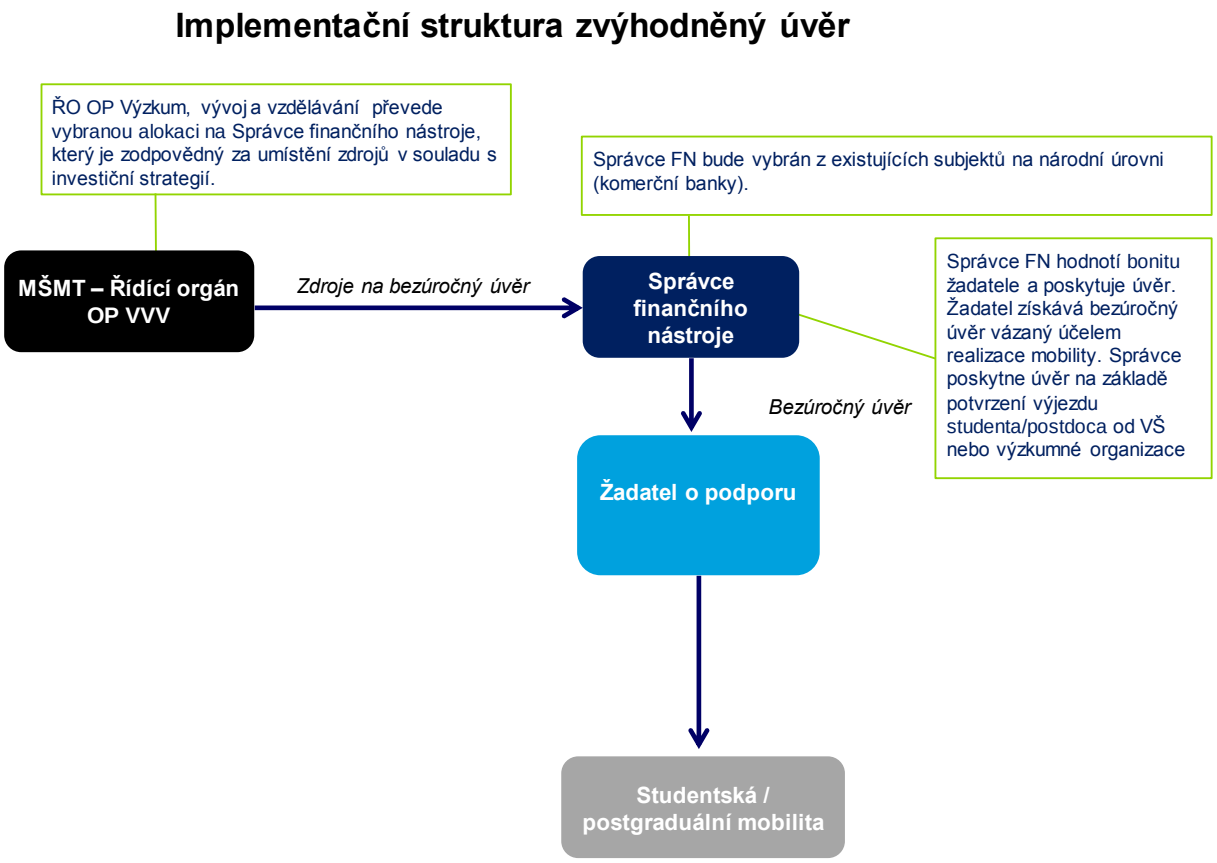

První navrhovanou strukturou je jednoduchý model se zapojením správce FN, který bude poskytovat všechny služby potřebné k obsluze nástroje. Za tyto služby mu bude vyplácena odměna (v rozdělení na základní a výkonnostní). ŘO se správcem uzavře dohodu o financování. Správce bude vybrán na základě veřejné soutěže. ŘO bude finanční prostředky uvolňovat v předem stanovených tranších. Žadatelé budou kontaktovat přímo správce – buďto na pobočce banky nebo on-line (v případě zavedení). Správce bude posuzovat bonitu žadatelů dle svých interních standardů v souladu s definovanou investiční strategií. Zvýhodněný úvěr bude vázán účelem realizace mobility a správce

jej poskytne na základě potvrzení vysílajícího subjektu (VŠ, VVI nebo univerzity v zahraničí). ŘO tak bude muset připravit „vzor" takového potvrzení, nebo vhodně instruovat vysílající subjekty, aby takovýto dokument studentům a postgraduálním vědeckým pracovníkům vystavili.

Vzhledem k výstupům z individuálních rozhovorů se stakeholders, výsledkům dotazníkového šetření a fokusní skupiny navrhuje Dodavatel implementovat výše popisovaný jednodušší model.

4.2.3.2. Implementační varianta pro zvýhodněný úvěr s dotací

Druhou navrhovanou variantou je poskytování zvýhodněného úvěru v kombinaci s dílčí dotací. Na grafickém zobrazení níže je přehledným způsobem uvedeno, jak bude implementační struktura kombinovaného nástroje fungovat.

Implementační struktura zvýhodněný úvěr a dotace

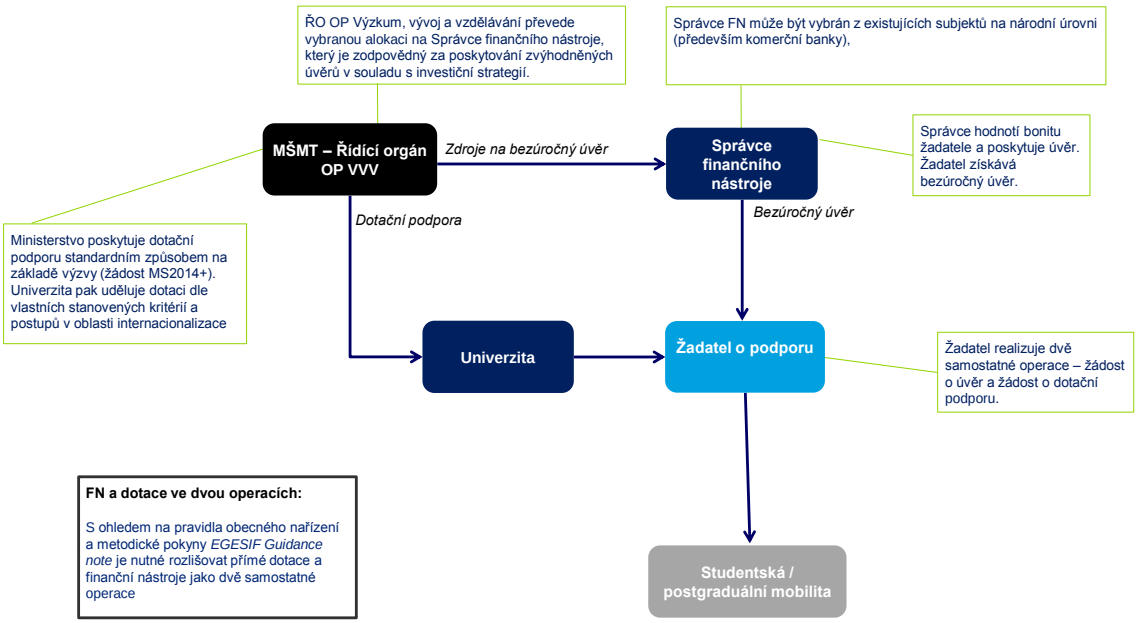

Druhá implementační varianta je procesně a institucionálně složitější. Vzhledem k pravidlům stanoveným EGESIF je nutné postupovat v případě kombinace dotace a FN metodou tzv. dvou operací. To znamená oddělenou implementaci dotační a úvěrové části nástroje.

Z důvodu nutnosti dodržet výše uvedená pravidla kombinaci dotace a úvěrů, Dodavatel navrhuje ŘO vyhlásit „klasickou" výzvu na mobility pro stanovený okruh konečných příjemců – VŠ, vědecké ústavy atd. Tyto subjekty předloží svoje projekty a po jejich schválení budou poskytovat dílčí dotace jednotlivým žadatelům – studentům. ŘO může vyhlásit výzvu buďto na celé období (2018 – 2023), nebo vyhlašovat výzvu každý rok dle vývoje.

Proces vyhlašování výzev pro dotační podporu bude muset být časově sladěn tak, aby příjemci měli k dispozici rozhodnutí o ne/poskytnutí dotace předtím, než bude docházet k rozhodování o realizaci mobilit a studenti budou žádat o úvěr.

Samotný zvýhodněný úvěr bude poskytován obdobně. Žadatelé budou kontaktovat přímo správce – buďto na pobočce banky nebo on-line. Správce bude posuzovat bonitu žadatelů dle svých interních standardů v souladu s definovanou investiční strategií. Zvýhodněný úvěr bude vázán účelem realizace mobility a správce jej poskytne na základě potvrzení vysílajícího subjektu (VŠ, VVI nebo univerzity v zahraničí).

Vzhledem k podstatně komplikovanějšímu způsobu poskytování kombinované podpory tuto možnost Dodavatel nedoporučuje implementovat. Mohla by zásadním způsobem ohrozit pilotáž FN, toto riziko nevyváží ani dílčím způsobem navýšená absorpční kapacita v segmentu cílové skupiny.

4.2.4 Identifikace kroků nezbytných k implementaci FN včetně časového harmonogramu

V následující podkapitole Dodavatel identifikuje kroky nezbytné k implementaci FN včetně příslušného časového harmonogramu. Navrhované kroky pak budou detailněji zpracovány a některé pak i zrealizovány v rámci části B plnění veřejné zakázky.

Popis kroku	Časový horizont
Rozhodnutí o podobě a implementační struktuře FN (výběr preferované varianty)	05/2018
Personální zajištění implementace FN na úrovni ŘO	06 - 09/2018
Zahájení příprav pro realizaci VZ na správce FN	05 - 07/2018
Vyhlášení a realizace VZ	08/2018 – 11/2018
Uzavření smlouvy a schválení dalších potřebných dokumentů s poskytovatelem FN	12/2018
Převod první tranše finančních prostředků	1/2019
Začátek čerpání finančního nástroje	02/2019
Průběžné vyhodnocování a poskytování/čerpání FN	02/2019 – 12/2023
Rozhodnutí ŘO o využití finančních prostředků z revolvingu	12/2021
Otevření možnosti čerpání finančního nástroje ze zbylých zdrojů OP VVV a prostředků z revolvingu[14]	01/2022
Splácení úvěru ze strany žadatelů (účastníků mobilit)	10/2020 – 10/2031
Závěrečné vyhodnocení a uzavření finančního nástroje (rozhodnutí o nástupnickém fondu/nástroji)	12/2031 – 03/2032

Uvedený harmonogram je v aktuální fázi přípravy FN (ex ante posouzení) harmonogramem rámcovým a v průběhu implementace bude docházet k jeho dalšímu upřesnění. Váže se na doporučovanou variantu implementačního uspořádání se soukromým správcem – bankou.

Jako strategii ukončení životního cyklu pilotního finančního nástroje (za současného poznání) dodavatel navrhuje prostým způsobem FN ukončit po splacení jistiny a úroků, vyhodnotit fungování

[14] Pouze v případě dostatečně velké sumy finančních prostředků, resp. závisí na rozhodnutí ŘO. Dodavatel předpokládá v optimistickém scénáři maximálně cca 55 mil Kč do konce období způsobilosti.

FN za celé období, provést finanční vypořádání defaultů a zbylé finanční prostředky převést do nástupnického FN nebo Fondu fondů v případě existence centrální varianty.

4.2.5 Posouzení souladu poskytované podpory s pravidly veřejné podpory na všech úrovních

Navrhované podoby finančních nástrojů, jak jsou uvedeny v předcházejících kapitolách této zprávy, podléhají třífázovému posouzení slučitelnosti s pravidly veřejné podpory:

- Posouzení existence veřejné podpory;
- Možnost využití „off the shelf" nástrojů, pravidel de minimis nebo GBER;
- Zohlednění faktorů relevantních pro posouzení slučitelnosti s vnitřním trhem (např. EEAG).

Při posuzování slučitelnosti s pravidly veřejné podpory je nezbytné zajistit soulad na všech úrovních implementační struktury, tj. na úrovni správce fondu/poskytovatele FN, spolufinancujícího subjektu a konečného příjemce. Pro dodržení pravidel veřejné podpory je taktéž nutné aktualizovat předběžné posouzení vždy, když dojde ke změně tržního prostředí a s tím spojeného tržního selhání (čl. 37 odst. 2 písm. g) obecného nařízení).

Existence veřejné podpory

Navržený finanční nástroj je koncipován jako decentralizovaný (tedy nevyužívá Fond fondů). Ve vztahu k poskytovateli FN je pak koncipován jako nástroj bez veřejné podpory. Za poskytování služeb bude náležet poskytovateli tržní odměna ve formě úhrady management cost a fee.

V obou doporučovaných formách implementace je pro pilotní ověření finančního nástroje v rámci OP VVV doporučeno zřízení nástroje bez zapojení dodatečného financování, bez zapojení spolufinancování ze strany dalších veřejných či soukromých zdrojů. V případě, že se finanční nástroj osvědčí, je vhodné pro další kola investic zvážit i zapojení dalších zdrojů (např. vlastní zdroje správce finančního nástroje) a vytěžení pákového efektu a multiplikace.

V případě spolufinancujících subjektů, které se mohou v budoucnu podílet na financování nástroje, není možné vyloučit existenci veřejné podpory jako takové (bude zřejmě nastaveno preferenční odměňování atd.). V současných podmínkách přípravy ex ante ale není se spolufinancováním uvažováno.

Ve vztahu ke konečným příjemcům – soukromým osobám nevykonávajícím aktivní ekonomickou činnost nebude mít navrhovaný finanční nástroj charakter veřejné podpory. Dodavatel provedl analýzu naplnění znaků veřejné podpory a dospěl k závěru, že ve vztahu ke konečným příjemcům – soukromým osobám nevykonávajícím hospodářskou činnost nedojde ke kumulativnímu naplnění znaků veřejné podpory. Je-li příjemcem podpory subjekt nevykonávající hospodářskou činnost, není podnikem, tudíž nedojde ke zvýhodnění podniků/odvětví podnikání, nemůže být ovlivněn obchod mezi členskými státy a nehrozí narušení soutěže.

4.2.5.1. Zhodnocení možnosti využití prvků preferenčního odměňování

Pro zajištění slučitelnosti s pravidly veřejné podpory na úrovni spolufinancujících subjektů je nutné především vhodně nastavit systém preferenčního odměňování. Dodavatel nenavrhuje využití forem preferenčního odměňování, neboť pro pilotní ověření finančního nástroje v rámci OP VVV je doporučeno pilotní využití nástroje bez zapojení dodatečného financování. V případě potřeby zapojení preferenčních forem odměňování v rámci budoucích investičních kol (i za využití revolvingem navrácených zdrojů) Dodavatel navrhuje zvážit především následující možnosti:

- **Asymetrické krytí ztrát** (např. využití instrumentu *first piece loss*);
- **Asymetrické sdílení zisků** (např. dělení výnosů společnosti nerovnoměrně v závislosti na překonání tzv. *hurdle rate*).

Pravidla veřejné podpory navrhované formy preferenčního odměňování v zásadě umožňují. Dodavatel posoudil navrhované varianty s aktuálně platnými pravidly veřejné podpory. Z uvedeného vyplývá, že preferenční odměňování lze nastavit při dodržení pravidel uvedených níže.

Asymetrické krytí ztrát

Asymetrické krytí ztrát je v zásadě umožněno. Preferenční odměňování je možné použít pouze v případě, že dojde k identifikaci odůvodněné potřeby zajistit zapojení soukromých zdrojů tímto způsobem. Preferenční odměňování nesmí vést k nadměrné kompenzaci soukromého investora, nutnost vyčíslení preferenčního odměňování v návaznosti na identifikované selhání trhu. Preferenční odměňování by mělo odrážet tzv. *fair rate of return* definované v judikatuře Soudního dvora EU (analýzu je možné provést na základě soutěžního procesu nebo nezávislého znaleckého posudku). Dle GBER se „přiměřenou mírou rentability (*fair rate of return*)" rozumí očekávaná rentabilita odpovídající diskontní sazbě upravené o vliv rizika, která odráží úroveň rizika projektu a charakter a objem kapitálu, jejž soukromí investoři plánují investovat. Dále je třeba respektovat pravidla přímo uváděná v rámci navrhovaného čl. 39 GBER, odst. 8, písmena a) – c) Mezi tyto pravidla patří:

a) správci finančního zprostředkovatele a správci fondu musí být vybráni prostřednictvím otevřeného, transparentního a nediskriminačního výběrového řízení v souladu s použitelným právem Unie a vnitrostátními právními předpisy. Zejména nesmí být mezi těmito subjekty rozlišováno podle jejich místa usazení či sídla v určitém členském státě. Po finančních zprostředkovatelích a správcích fondů může být požadováno, aby splnili určitá předem stanovená kritéria, která jsou objektivně odůvodněna povahou investic;
b) nezávislí soukromí investoři musí být vybráni prostřednictvím otevřeného, transparentního a nediskriminačního výběrového řízení, které je vedeno v souladu s použitelným právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a jehož cílem je uzavřít pro jiné investice, než jsou záruky, odpovídající ujednání o sdílení rizik a odměny s tím, že asymetrickému sdílení zisku je dávána přednost před stanovením horního limitu ztráty za účelem ochrany investice (Downside Protection). Nejsou-li soukromí investoři vybráni prostřednictvím takovéhoto řízení, musí přiměřenou míru rentability (fair rate of return) investic soukromých investorů určit nezávislý znalec vybraný prostřednictvím otevřeného, transparentního a nediskriminačního výběrového řízení;
c) v případě asymetrického sdílení ztrát mezi veřejnými a soukromými investory musí být první ztráta převzatá veřejným investorem omezena na nejvýše 25 % celkové investice.

Asymetrické sdílení zisků

Asymetrické sdílení zisků je v zásadě umožněno. Preferenční odměňování je možné použít pouze v případě, že dojde k identifikaci odůvodněné potřeby zajistit zapojení soukromých zdrojů tímto způsobem. Preferenční odměňování nesmí vést k nadměrné kompenzaci soukromého investora, nutnost vyčíslení preferenčního odměňování v návaznosti na identifikované selhání trhu. Preferenční odměňování by mělo odrážet tzv. *fair rate of return* definované v judikatuře Soudního dvora EU (analýzu je možné provést na základě soutěžního procesu nebo nezávislého znaleckého posudku). Dle GBER se „přiměřenou mírou rentability (*fair rate of return*)" rozumí očekávaná rentabilita odpovídající diskontní sazbě upravené o vliv rizika, která odráží úroveň rizika projektu a charakter a objem kapitálu, jejž soukromí investoři plánují investovat. I v případě asymetrického sdílení zisků je kromě obecných pravidel nutné respektovat pravidla přímo uváděná v rámci navrhovaného čl. 39 GBER, odst. 8, písmena a) – c), která jsou jmenována výše.

4.2.5.2. Pravidla vyplácení odměny správci fondu/poskytovateli FN

Z hlediska veřejné podpory je nezbytné, aby poskytovaná odměna odrážela tržní odměnu ve srovnatelné situaci. Tato podmínka je splněna v následujících případech:

- Správce fondu byl vybrán prostřednictvím otevřeného, transparentního, nediskriminačního a objektivního výběrového řízení,

nebo

- Odměna odpovídá čl. 12 a 13 Nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 480/2014.

Při výpočtu odměny („poplatků za správu") správci fondů představují náklady týkajících se správy nebo úhrady poplatků za správu finančního nástroje způsobilé výdaje (čl. 42 odst. 1 písm. d) obecného nařízení). Náklady a poplatky[15] za správu mohou být účtovány subjekty provádějícími finanční nástroje, tj. i finančními zprostředkovateli v případě navržených finančních nástrojů (čl. 42 odst. 5 obecného nařízení). Náklady a poplatky nesmějí překročit prahové hodnoty stanovené v čl. 13 Nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 480/2014:

- Prahové hodnoty pro základní odměnu a výkonnostní odměnu pro všechny tři navržené finanční nástroje stanovuje čl. 13 odst. 2 Nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 480/2014.
- Prahové hodnoty pro souhrnnou částku nákladů a poplatků spojených s řízením v průběhu období způsobilosti stanovuje čl. 13 odst. 2 Nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 480/2014. Relevantní prahové hodnoty jsou následující:

  a) u finančního nástroje poskytujícího kapitál 20 % celkové výše příspěvků z programu vyplacených do finančního nástroje;

  b) u finančního nástroje poskytujícího půjčky 8 % celkové výše příspěvků z programu vyplacených do finančního nástroje;

  c) u finančního nástroje poskytujícího granty, subvence úrokových sazeb nebo subvence poplatků za záruky podle čl. 37 odst. 7 nařízení (EU) č. 1303/2013 6 % celkové výše příspěvků z programu vyplacených do finančního nástroje.

- Pokud stejný subjekt provádí fond fondů a finanční nástroj, částky způsobilých nákladů a poplatků spojených s řízením ani hraniční hodnoty nelze kumulovat v případě stejných příspěvků z programu nebo stejných reinvestovaných zdrojů připadajících na příspěvky z programu.

Správní náklady a poplatky musí vycházet z metodiky výpočtu založené na výkonnosti dle čl. 12 Nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 480/2014:

- Výkonnostní kritéria jsou následující:

  a) výplata příspěvků poskytnutých z programu ESI fondů;

  b) prostředky získané zpět z investic nebo z uvolněných prostředků vyčleněných na smlouvy o zárukách;

  c) kvalita opatření doprovázejících investici před investičním rozhodnutím maximalizovat její dopad a po něm;

[15] Náklady jsou management costs a poplatky jsou management fee.

d) přínos finančního nástroje k cílům a výstupům programu.

- Řídicí orgán informuje monitorovací výbor ohledně výkonnostně založeného výpočtu vynaložených nákladů nebo poplatků spojených s řízením a správou finančního nástroje. Monitorovací výbor dostává každoročně zprávy o nákladech a poplatcích spojených s řízením skutečně zaplacených v předchozím kalendářním roce.
- Prahové hodnoty lze překročit, účtuje-li je subjekt provádějící finanční nástroj v souladu s platnými pravidly ve výběrovém řízení, během kterého se prokázala potřeba vyšších nákladů a poplatků spojených s řízením.

Správní náklady a poplatky mohou zahrnovat poplatky za zprostředkování. Pokud jsou poplatky za zprostředkování nebo jakákoli jejich část účtovány konečným příjemcům, nesmí být vykázány jako způsobilé výdaje. Správní náklady a poplatky, včetně nákladů a poplatků vzniklých při přípravných pracích v souvislosti s dotčeným finančním nástrojem před podpisem příslušné dohody o financování, jsou způsobilými výdaji ode dne podpisu této dohody.

4.2.5.3. Pravidla pro kombinaci finančních nástrojů s jinými formami podpory

Jednou z alternativ navržených v této analýze je využití kombinace finančního nástroje s jinými formami podpory, konkrétně s dotacemi. Kombinovat finanční nástroje s granty je možné na základě čl. 37 odst. 7 obecného nařízení. Dle odst. 38 preambule k obecnému nařízení je odůvodněné kombinovat prostředky z finančních nástrojů s grantovou podporou především tam, kde určité části investice nevytvářejí přímé finanční výnosy tak, aby byla zajištěna ekonomická udržitelnost projektů. Z hlediska pravidel veřejné podpory jsou hlavními limity kombinace finančních nástrojů s dotacemi následující skutečnosti:

- Vazba kombinace finančních nástrojů s dotacemi na selhání trhu, tzn. na identifikovanou tržní mezeru a její dostatečnou velikost v kvantifikovaném vyjádření;
- Zavedení systému zamezujícímu dvojímu financování;
- Dodržení výše podpory povolené platnými pravidly pro poskytování veřejné podpory;
- Dodržení výslovného zákazu některých kombinací finančních nástrojů a grantů.

Kombinace finančních nástrojů a dotací je možná, nicméně je nutné dodržet pravidla, která jsou specifikována v Guidance note ke kombinaci finančních nástrojů s ostatními druhy podpory. Zejména není možné předfinancování dotace pomocí FN, stejně tak není možné uhradit část nákladů finančního nástroje skrze dotaci. Tato varianta ale není ze strany Dodavatele doporučovaná a k tomuto kroku by měl ŘO přistoupit jen v případě rozhodnutí pro kombinaci FN a dotace.

4.3. Soulad investiční strategie FN s legislativou a pravidly

V rámci analýzy tržních charakteristik bylo dodavatelem identifikováno několik programů podpory národní úrovně, které vykazují příbuzné či shodné zaměření, jako sledované specifické cíle 2.1.1 a 2.1.5 OP VVV. Tyto příležitosti ke koordinaci je nutné sledovat a řídit tak, aby byly zabezpečeny komplementární a synergické vazby mezi plánovanými finančními nástroji OP VVV a paralelně fungující stejně či obdobně cílenou podporou na národní úrovni.

4.3.1 Vyhodnocení souladu navrhovaných FN s legislativou a ostatními strategickými dokumenty

Navrhované finanční nástroje jsou v souladu s jedním ze záměrů inciativy Evropa 2020, „Mládež v pohybu", zejména části týkající se propagace mobility ve vzdělávání, kde „je cílem Komise rozšířit možnosti mobility ve vzdělávání na všechny mladé lidi v Evropě do roku 2020 prostřednictvím

mobilizace zdrojů a odstraněním překážek pro získání možnosti studovat v zahraničí".[16] Tento cíl souvisí s cílem, aby přinejmenším 20% absolventů evropských vysokých škol studovalo do roku 2020 v zahraničí, nebo absolvovalo v zahraničí alespoň část studia, který ministři školství zemí účastnících se boloňského procesu stanovili v roce 2009.[17]

Navrhované finanční nástroje jsou dále v souladu s další stěžejní iniciativou „Evropská platforma pro boj proti chudobě", jejímž cílem je přispět ke snižování rizika neúspěchu mladých lidí ve vzdělání a pozitivně tak ovlivnit jejich kvalitu života i jejich úspěch na trhu práce. V neposlední řadě jsou navrhované nástroje v souladu se samotným OP VVV, do jehož oblasti intervencí spadá podpora rovnosti a kvality přístupu ke vzdělání a rozvoj lepších kompetencí pro trh práce. Jak již bylo zmíněno v analytické části zprávy, mezi budoucí stěžejní kompetence na pracovním trhu zaměstnavatelé zařadili mj. i zběhlost v cizích jazycích (viz Kapitola 4.1.4), kterou lze za pomoci mobility podpořené z navrhovaných finančních nástrojů zlepšit.

Dodavatel také analyzoval soulad navrhovaného finančního nástroje s právními předpisy České republiky. Mezi nejrelevantnější předpisy v souvislosti s FN lze zařadit:

- **Zákon č. 215/2004 Sb**., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 218/2000 Sb**., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, (rozpočtová pravidla)
- **Zákon č. 130/2002 Sb.,** o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, (zákona o podpoře VVI)
- **Zákon č. 111/1998 Sb.,** o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o vysokých školách)
- **Zákon č. 341/2005 Sb**., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o veřejných výzkumných institucích)

Dodavatel zhodnotil, že navrhovaný finanční nástroj je v souladu s těmito předpisy.

4.3.2 Posouzení vazby na další operační programy

Navrhovaný finanční nástroj nemá přímou vazbu na žádný operační program, s výjimkou nepřímé vazby na OP PIK.

4.3.3 Vyhodnocení nástrojů ve vazbě na princip partnerství při přípravě, řízení a monitorování

Dodavatel při přípravě výstupů ex-ante analýzy plně využil princip širokého partnerství a zahrnul do analýzy i regionální aktéry a reprezentanty subjektů působících v území. Návrh je v souladu s metodikou MMR NOK a přístupem k budování dalších FN v ČR ze strany jiných řídicích orgánů.

Obdobný přístup dodavatel navrhuje i při implementaci samotného nástroje. Jedině dostatečná spolupráce při implementaci nástroje v území bude zárukou jeho využívání. Zapojení stakeholders do informační kampaně a potenciálně i do obsazení rozhodujících postů (typicky členové

[16] Evropská komise. *Mládež v pohybu. Iniciativa zaměřená na rozvinutí potenciálu mladých lidí, aby mohla Evropa růst rozumným a udržitelným způsobem, ze kterého budou mít prospěch všichni.* Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. 2010, 24s.

[17] Tamtéž.

investiční/dozorčí rady) může přispět k transparentnosti a zvýšení zájmu o využití nástroje. Totéž platí pro případné aktualizace ex-ante.

4.4. Implementace FN v prostředí MŠMT

4.4.1 Návrh administrativní kapacity a struktury

Implementační aktivity v oblasti finančních nástrojů budou pro ŘO OP VVV zcela novou oblastí. Tuto oblast není možné v rámci příprav podcenit. V následujícím textu dodavatel popisuje iniciální návrh zajištění této činnosti. V rámci bloku B veřejné zakázky pak bude docházet k upřesňování implementačního uspořádání. Výsledná podoba administrativní kapacity, vhodné struktury a kompetencí pracovníků pak bude záviset na finálním rozhodnutí ŘO.

Základním organizačním zajištěním (identickým s jinými ŘO implementujícími FN) je zřízení specializovaného útvaru na úrovni oddělení nebo odboru uvnitř řídicího orgánu. Základní minimalistický počet FTE by dle praxe jiných ŘO mohl být následující:

- 1 FTE - vedoucí oddělení (měl by na starosti řízení FN, vztahy se správcem FN, vztahy uvnitř MŠMT, komunikaci s odbornou veřejností atd.);
- 2 FTE - finanční specialista (měl by na starosti správu a vyhodnocování portfolia, nastavení vztahů se správcem na pracovní úrovni, monitoring základních ukazatelů jako počet poskytnutých úvěrů, zdraví portfolia - default rate, výpočet management costs a fee atd.);
- 1,5 FTE - věcně zaměřený specialista - monitoring pro MMR NOK, udržování informací v MS2014+, realizace a řízení kontrol, nastavení výzev a propojení s dalšími možnostmi podpory v oblasti mobilit, řešení nesrovnalostí atd.).

Výše uvedené základní nastavení platí za předpokladu, že pro úkony faktického řízení a výkonu finančního nástroje bude vybrán správce a tyto činnosti nebude vykonávat ŘO. Nedílnou součástí implementační struktury by měla být i řídící struktura na úrovni investiční/dozorčí rady nástroje. Zahájení jejího fungování v prostředí MŠMT závisí od finálního rozhodnutí o podobě implementační struktury.

V přípravné fázi před implementací nástroje bude nutné v rámci struktury MŠMT zabezpečit alespoň výše uvedené základní obsazení – zejména z důvodu přípravy výběrového řízení na správce FN (minimálně vyjasnit představu o podobě delegační dohody/ dohody o financování s vybraným subjektem. – např. jaký je přijatelný default rate, bude krytí prvních ztrát, apod.).

V implementační fázi pak MŠMT bude mít především roli koordinační, roli rozhodovatele poslední instance v případě problémů, příjemce a realizátora monitoringu a reportingu, řešení nesrovnalostí a poskytování informací o FN.

4.4.1.1. Implementace varianty kombinace s dotací

V případě rozhodnutí ŘO o implementaci varianty kombinace dotace a FN bude nutné přizpůsobit informační a řídící procesy tak, aby nedocházelo ke zbytečným komplikacím. Zvládnutí časového hlediska je potřebné zejména z důvodu specifických časových podmínek u cílové skupiny (majorita studentů je v režimu letního a zimního semestru).

Při kombinaci dotace a úvěrů Dodavatel navrhuje ŘO vyhlásit „klasickou" výzvu na mobility pro stanovený okruh konečných příjemců – VŠ, vědecké ústavy atd. Tyto subjekty předloží svoje projekty a po jejich schválení budou poskytovat dílčí dotace jednotlivým subjektům. ŘO může vyhlásit výzvu buďto na celé období (2018 – 2023), nebo vyhlašovat výzvu každý rok dle vývoje.

Proces vyhlašování výzev pro dotační podporu bude muset být časově sladěn tak, aby příjemci měli k dispozici rozhodnutí o ne/poskytnutí dotace předtím, než bude docházet k rozhodování o realizaci mobilit a studenti budou žádat o úvěr.

4.4.2 Návrh způsobu zajištění finančního a věcného monitoringu provádění FN

Monitoring finančního a věcného pokroku projektů spolufinancovaných z ESIF je definován v dokumentu "Metodický pokyn pro monitorování implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014 – 2020 (MPM). ŘO OP VVV bude muset vycházet z tohoto pokynu. Základním nástrojem pro monitoring a podávání zpráv dle zásad MPM je systém MS2014+.

Přesné vymezení monitoringu by mělo být obsahem dohody mezi správcem finančního nástroje a ŘO. Toto upřesnění bude předmětem části B plnění této zakázky. Dodavatel v reflexi zkušeností z jiných ŘO ale navrhuje sledovat minimálně následující ukazatele.

	Položka	Hodnota položky
1	Prostředky převedené do FN OP VVV (vklady)	
2	Úroky z kreditních zůstatků vkladových účtů (účet vkladů Zadavatele, účet nepoužitých prostředků, Úvěrové účty, účet úroků z kreditních zůstatků účtů)	
3	Vrácené prostředky převedené na účet nepoužitých prostředků	
4	Splátky jistiny úvěrů	
5	Splátky úroků z úvěrů	
6	Ostatní příjmy (až budou relevantní)	
7	Zdroje celkem (ř. 1 až ř. 6)	
8	Poskytnuté Zvýhodněné úvěry (úhrn převodů na Úvěrové účty)	
9	Vyplacená Základní odměna za správu Zvýhodněných úvěrů	
10	Vyplacená Výkonnostní odměna za správu Zvýhodněných úvěrů celkem	
11	z toho: část A	
12	část B	
13	část C	
14	Část D	
15	Vyplacený Poplatek za správu celkem (ř. 9 + ř. 10)	
16	Výdaje celkem (ř. 8+ ř. 15)	
17	Rezerva pro úhradu Poplatku za správu	
18	Volné prostředky (ř. 7 - ř. 16 - ř. 17)	
19	Suma čerpání FN (reálně poskytnuté úvěry)	
20	Zůstatek jistiny úvěrů (do i po lhůtě splatnosti)	
	z toho: pohledávky na jistinu do splatnosti	
	pohledávky na jistinu po splatnosti	
	pohledávky na jistinu více než 60 dnů po splatnosti	
	Hodnota jistiny Zvýhodněných úvěrů odepsaná pro nedobytnost	

5 Vymezení očekávaných výsledků

Dodavatel podrobil navrhovanou indikátorovou soustavu OP VVV analýze ve vztahu k předpokládané pilotní implementaci finančních nástrojů, přičemž vycházel ze schválené verze OP VVV. V operačním programu nejsou zaneseny finanční výsledky (potenciální revolving) z FN a podrobnější popis charakteristik nástroje je předmětem předchozí kapitoly. Dodavatel se tak v aktuální kapitole soustředí na popis indikátorů - plně respektuje stanovený Národní číselník indikátorů a indikátorovou soustavu definovanou v OP VVV.

5.1. Specifikace očekávaných výsledků FN

Vzhledem k plánované alokaci finančního nástroje (451 milionů Kč do konce programového období) a průměrné výše poptávaných nákladů na nejpopulárnější program mobility studentů a postdoců Erasmus+ (29 tisíc Kč) lze předpokládat, že finanční nástroj dokáže podpořit mobilitu zhruba **2827 studentů a výzkumných pracovníků ročně**[18]. Jedná se o modelový výpočet založený zejména na datech o programu Erasmus+. Na základě rozhovorů se zástupci DZS, jenž má v gesci také jiné programy mobility (AKTION Česká republika- Rakousko, CEEPUS) se však náklady spojené s těmito typy programů shodují s náklady na krátkodobý pobyt typu Erasmus+. Finanční nástroj bude schopen podpořit také dlouhodobé mobility či studium celého úseku studia v zahraničí. Dodavatel ovšem předpokládá, že počet zájemců o podporu tohoto typu studia bude značně omezený.

5.2. Identifikace a posouzení externích faktorů majících vliv na výsledky FN

Lze identifikovat tři klíčové faktory, které v případě změny formy podpory z dotační na finanční nástroje mohou mít podstatný vliv na adekvátnost nastavení hodnot indikátorů, resp. mohou vyžadovat přepočet nyní navrhovaných hodnot:

- **Parametry finančních nástrojů** – volba konečné podoby finančního nástroje, případný podíl dotační složky v rámci nástroje.
- **Časové zpoždění** – spuštění finančních nástrojů nebude možné dříve, než ve 1Q 2019
- **Započtení multiplikačního efektu** – Do výpočtu indikátorové soustavy je nutné započítat revolvingový efekt navrhovaných finančních nástrojů, a to ve dvou základních rovinách:
  - v rovině možnosti znovuvyužití vracejících se prostředků (splátka úvěru) a jejich opětovném investování (vliv na výsledkové i výstupové indikátory);
  - v rovině pákového efektu, kdy je možné využít zapojení spolufinancujících subjektů (očekáváno až v případě druhého kola investování, ze zdrojů revolvingu).

V současném okamžiku probíhající ex-ante analýzy, která bude teprve po dokončení jedním z podkladů pro rozhodování MŠMT jako řídicího orgánu o využití finančních nástrojů v OP VVV **není možné zcela jasně kvantifikovat očekávané dopady uvedených faktorů na hodnověrnost a spolehlivost současného nastavení indikátorové soustavy**. Dodavatel navrhnul rámcový způsob, jakým lze tyto tři klíčové faktory promítnout do přípravy indikátorů – tyto jsou popsány v následujících dílčích podkapitolách zprávy.

[18] Předpokládaná suma 451 mil. Kč byla vydělená průměrnými náklady 29 000 Kč a následně znova vydělena počtem let do konce programového období (5,5 let).

Parametry finanční nástrojů

Dodavatel navrhuje, aby po konečném odsouhlasení podoby finančních nástrojů došlo k převzetí těchto klíčových atributů a tyto údaje porovnat s návrhem současné podoby dotační podpory. Identifikované rozdíly by měly být předány gestorovi k výpočtu souvisejících indikátorů dané oblasti podpory s tím, že gestor nové údaje zahrne do současného výpočtového vzorce, který využíval pro návrh milníkových a cílových indikátorů během příprav programového dokumentu. Kromě tohoto postupu může být stejně dobře adekvátním vodítkem vložení konečně platných atributů do modelovacího nástroje multiplikačních efektů a dopočtení efektu zvýšeného počtu podpořených mobilit na hodnoty sledovaných indikátorů.

Časové zpoždění

Současný modelovací nástroj multiplikačního efektu (závěry ohledně předpokládaných multiplikačních efektů či počtu podpořených mobilit), který je jedním z klíčových podkladů pro možnost zpřesnění nastavení hodnot indikátorů po zavedení finančních nástrojů, je nastaven v souladu s předpoklady zahájení čerpání dle zkušeností dodavatele. V případě, že dojde k odchýlení se od plánu, případně budou nyní využívané parametry nastavení modelování zadavatelem považovány za neodpovídající, je možné upravit modelové výpočty, aby poskytly přesnější a relevantnější závěry, vstupy do úpravy indikátorů.

Započtení multiplikačního efektu

Pro zohlednění prvních dvou uvedených efektů je možné využít závěry modelování multiplikace.

5.3. Stanovení indikátorů výstupů a výsledků FN

Dle dostupných informací je současnou praxí nejčastěji indikátor stanovován přepočtem alokace proti nákladům na typickou mobilitu a následně známý počet podpořených mobilit je dále přepočten proti typickým atributům sledovaného indikátoru.

Přestože lze očekávat, že díky multiplikačnímu efektu dojde k dílčímu navýšení alokace a tím i většímu počtu podpořených mobilit[19], **dodavatel nedoporučuje měnit hodnotu uváděné cílové hodnoty indikátorů, vztažených k roku 2023**. Z důvodu obezřetnosti navrhuje dodavatel ponechat současně nastavené hodnoty v rámci indikátorové soustavy OP VVV s tím, že tyto mohou být v roce 2023 minimálně překročeny – dle odhadů o 10%.

Indikátorová soustava v oblasti mobility vysokoškolských studentů a výzkumných pracovníků počítá se splněním následujících cílových hodnot:

ID	Indikátor	Měrná jednotka	Kategorie regionu	Cílová hodnota 2023
20800	Počet podpořených výzkumných a akademických pracovníků	osoby	Méně rozvinuté	1323
			Více rozvinuté	777
60000	Celkový počet účastníků	osoby	Méně rozvinuté	6 813
			Více rozvinuté	4 287
54311	Počet studentů studujících v zahraničí	osoby	Méně rozvinuté	210

[19] Závisí také na finálním rozhodnutí ŘO, zda bude chtít realizovat „otočku" zdrojů získaných revolvingem v době do ukončení programového období.

ID	Indikátor	Měrná jednotka	Kategorie regionu	Cílová hodnota 2023
			Více rozvinuté	90
54601	Počet studentů výzkumně zaměřených studijních programů a Ph.D. studentů, kteří se zúčastnili stáže	osoby	Méně rozvinuté	2 520
			Více rozvinuté	1 480

Tabulka 5: *Přehled závazných indikátorů pro oblast mobility v SC 2.5 v rámci OP VVV**

* Přehled indikátorů a cílových hodnot obsahuje jen vybrané indikátory za investiční prioritu 2.1, s vazbou na mobilitu.

Obezřetnost dodavatel navrhuje především s ohledem na skutečnost, že existuje řada vlivů, které mohou uváděné predikce čerpání vychýlit, resp. proto, že model předpokládaného čerpání je postaven na řadě předpokladů a zjednodušení, které bylo nutné ve fázi ex-ante učinit. Vzhledem k plánované alokaci finančního nástroje (451 milionů Kč do konce programového období) a průměrné výše poptávaných nákladů (předpoklad průměrné výše úvěru) 29 tisíc Kč lze předpokládat, že finanční nástroj dokáže podpořit mobilitu zhruba **2827 studentů a výzkumných pracovníků ročně**. Vzhledem k tomu, že se jedná o doplňkový zdroj financování, nelze tyto počty automaticky připočíst k realizovaným mobilitám podpořeným dotační formou z různých zdrojů – majoritně mimo OP VVV.

6 Ustanovení pro případnou přezkoumatelnost závěrů hodnocení

V rámci realizace ex-ante analýzy využil dodavatel v čase aktuálních předpokladů, jejichž platnost je žádoucí před přistoupení k samotné implementaci finančního nástroje v rámci OP VVV doplnit či aktualizovat. Na základě zkušeností dodavatele následující text kapitoly specifikuje místa, která mohou být nejvíce náchylná ke změnám v případě změny vnějších podmínek.

6.1. Ustanovení zprávy vyžadující přezkum či doplnění před implementací nástroje

Je obecně doporučováno, aby ŘO před spuštěním FN opakovaně posoudil aktuálnost této ex-ante analýzy. Jako nejdůležitější lze označit následující kapitoly/oblasti:

- **Analýza selhání trhu a neoptimálních investičních situací** – závěry ohledně kvantifikace tržních selhání, resp. potenciálu pro vytěsňování tržně poskytovaného financování.
- **Návrh investiční strategie a implementační struktury** – v případě změn předpokladů, na kterých byl staven návrh finančního nástroje, případně dle zjištění generovaných na základě dodatečných analýz či výsledků jednání s klíčovými zájmovými skupinami aktualizovat závěry návrhu nastavení podoby finančního nástroje.
- **Posouzení slučitelnosti s pravidly veřejné podpory** – v závislosti na zpřesňování návrhu nastavení nutné případně aktualizovat závěry této kapitoly.
- **Vymezení očekávaných výsledků –** samotná kapitola obsahuje komplexní popis korekčních mechanismů, které je potřeba vykonat v případě, že se mění některý z předpokladů modelu, který byl pro nástroje aplikován během realizace ex-ante analýzy.

Vzhledem k přímé časové návaznosti mezi ukončením ex – ante posouzení a začátkem prací na reálné implementaci nástroje má výše uvedené doporučení pouze omezenou relevanci. Analýza trhu, návrhy možného implementačního uspořádání a implementační struktury, veřejná podpora a očekávané výsledky nebudou podléhat v časovém horizontu jednoho měsíce významným změnám.

6.2. Ustanovení vyžadující přezkum průběžně během programového období

Ex-ante analýza jako celek by měla podléhat pravidelné revizi pokaždé, když dojde k závažnému narušení platnosti předpokladů, na kterých byla ex-ante analýza realizována, případně pokud se ukáže, že se změnily podmínky na cílovém trhu či celková ekonomická situace. Dále by měla být vykonána revize aktuálnosti ex-ante analýzy ze strany řídícího orgánu pravidelně každé dva roky od její akceptace. Revize by měla být zaměřena především na následující kapitoly:

- **Analýza selhání trhu a neoptimálních investičních situací** – závěry ohledně kvantifikace tržních selhání, resp. potenciálu pro vytěsňování tržně poskytovaného financování;
- **Posouzení přidané hodnoty finančních nástrojů a odhad dodatečných veřejných a soukromých zdrojů** – příloha ex-ante analýzy, nástroj pro modelování multiplikačních efektů, je nutné aktualizovat vždy, kdy dojde ke změně některého ze vstupních atributů;
  - Souvztažně je nutné v případě nutnosti upravit závěry plynoucí z návrhu investiční strategie, návrhu nastavení indikátorové soustavy, apod.;
- **Návrh investiční strategie** – v případě změn předpokladů, na kterých byl staven návrh finančního nástroje, aktualizovat závěry návrhu nastavení podoby finančního nástroje;

- **Vymezení očekávaných výsledků** – samotná kapitola obsahuje komplexní popis korekčních mechanismů, které je potřeba vykonat v případě, že se mění některý z předpokladů modelu, který byl pro nástroje aplikován během realizace ex-ante analýzy.
- **Externí faktory**
  - **Změna legislativy na národní úrovni;**
  - **Zavedení centralizovaného řešení (FoF).**

Posoudí-li ŘO, že došlo ke změně okolností nebo hospodářské situace, na jejichž základě bylo provedeno původní předběžné hodnocení, a které mohou mít vliv na průběh implementace a plnění cílů finančního nástroje, provede ŘO aktualizaci původního hodnocení a v rámci možností úpravu podmínek pro poskytování podpory prostřednictvím daného finančního nástroje. Úprava předběžného hodnocení by měla být také konzultována s PCO a MMR NOK.

Konkrétně se typicky jedná o významnou změnu legislativy upravující danou oblast, významnou změnu podmínek financování na trhu (další cyklická krize a zvýšení úrokových sazeb nebo jiné dopady), změna s dopadem na implementační strukturu (návrat k centralizovanému řešení a vznik Fondu fondů), rozhodnutí ŘO o zapojení dalších zdrojů (FN bude úspěšný a alokace se vyčerpá rychleji, zároveň bude ochota ze strany komerčních subjektů doplnit vlastní zdroje do FN).

Ve všech výše uvedených případech je žádoucí postupovat v souladu s popsanými metodickými postupy, které dodavatel využil pro přípravu ex-ante analýzy – tyto metodické postupy jsou popsány přímo v této zprávě, nebo jsou popsány v rámci příloh ex-ante analýzy.

7 Zdroje informací a dat

7.1. Strategické a legislativní dokumenty

- Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 - 2020 (aktuální verze) a související dokumenty Řídicího orgánu (MŠMT);
- Metodický pokyn finančních toků programů spolufinancovaných z Evropských strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského námořního a rybářského fondu na programové období 2014 – 2020 (s účinností od 1. listopadu 2015), Ministerstvo financí;
- Metodické doporučení pro implementaci finančních nástrojů v programovém období 2014 -2020, Ministerstvo pro místní rozvoj;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES); č. 1083/2006, Úř. v. EU č. L 347 ze dne 20. prosince 2013;
- Dohoda o partnerství;
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012 - 2020 (usnesení vlády č. 713/2011);
- Strategie Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění;
- Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis;
- Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem;
- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 480/2014;
- Prováděcí Nařízení Komise (EU) č. 821/2014;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 964/2014;
- Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.

7.2. Další dokumenty od Řídícího orgánu OP VVV

- Údaje o dosavadním čerpání v OP VVV;
- Údaje o čerpání v OP VK;
- Údaje o čerpání v OP VaVpI;
- Údaje o příspěvcích VŠ na zahraniční studijní pobyty studentů z vlastních prostředků (2016);
- Karty změny OP VVV;
- Návaznost výstupů z programového období 2007 - 2013 na OP VVV;
- Prescreening projektových záměrů a mapování absorpční kapacity Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (2013);
- Priority pro oblast v gesci MŠMT v budoucím období kohezní politiky EU 2014 - 2020 (2011);
- Analýza ne/využitelnosti finančních nástrojů pro oblast výzkumu, vývoje a vzdělávání (2017);
- Systém na podporu post doktorských míst, TAČR (2012);
- Fenomén mobilita (2013);

- Výzva č. 02_16_027 Mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků (2017).

7.3. Metodické a doporučující dokumenty

- Ex-ante assessment methodology for financial instruments in the 2014 – 2020 programming period General methodology covering all thematic objectives, Supporting the shift towards low-carbon economy a Financial instruments for urban and territorial development;
- Financial Instruments in ESIF programmes 2014 – 2020. A short reference guide for Managing Authorities;
- Guidelines on State aid to promote risk finance investments 2014/C 19/04;
- Guidelines on State aid for environmental protection and energy 2014 - 2020 2014/C 200/01;
- Guidelines on Regional State aid for 2014 - 2020 (2013/C 209/01);
- Reference Guide for Managing Authorities on Financial Instruments in ESIF programmes 2014 - 2020;
- DG Regio: Summary of data on the progress made in financing and implementing financial engineering instruments co-financed by Structural Funds;
- EIB Financial Instruments: A Stock-taking Exercise in Preparation for the 2014 - 2020 Programming Period;
- COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) No 480/2014;
- COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 964/2014;
- COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 821/2014;
- COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 1011/2014;
- Guidance for Member States on Article 38(4) CPR - Implementation options for FIs managed by or under the responsibility of the managing authority;
- Guidance for Member States on ESIF and EFSI complementarities;
- Guidance on State aid in ESI Funds financial instruments;
- Guidance for Member States on preferential remuneration;
- Guidance for Member States on CPR eligibility rules for ESI Funds FIs;
- Guidance for Member States on Article 42(1)(d) CPR– Eligible management costs and fees;
- Guidance for Member States on Interest and Other Gains Generated by ESI Funds support paid to FI (Article 43 CPR);
- Guidance for Member States on Article 46 - reporting on financial instruments and on Article 37(2)(c) - leverage effect;
- Guidance for Member States on Article 37 (7) (8) (9) CPR - Combination of support from a financial instrument with other support;
- Guidance for Member States on The selection of bodies implementing FIs, including funds of funds;
- Special report no 19/2016: Implementing the EU budget through financial instruments – lessons to be learnt from the 2007-2013 programme period.

7.4. Odborná literatura a expertní zprávy

- Doktorandi 2014: Základní výsledky šetření postojů studentů doktorských studijních programů vysokých škol v České republice.

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Manažerské karty finančního nástroje

Mobilní aplikace Deloitte CZ

Android iOS

Zpravodaje l Studie l Semináře l Novinky l Videa

Deloitte.

Deloitte označuje jednu či více společností Deloitte Touche Tohmatsu Limited, britské privátní společnosti s ručením omezeným zárukou („DTTL"), síť jejích členských firem a jejich spřízněných subjektů. Společnost DTTL a každá z jejích členských firem představuje samostatný a nezávislý právní subjekt. Společnost DTTL (rovněž označovaná jako „Deloitte Global") služby klientům neposkytuje. Více informací o naší globální síti členských firem je uvedeno na adrese www.deloitte.com/cz/onas.

Společnost Deloitte poskytuje služby v oblasti auditu, poradenství, právního a finančního poradenství, poradenství v oblasti rizik a daní a související služby klientům v celé řadě odvětví veřejného a soukromého sektoru. Díky globálně propojené síti členských firem ve více než 150 zemích a teritoriích má společnost Deloitte světové možnosti a poznatky a poskytuje svým klientům, mezi něž patří čtyři z pěti společností figurujících v žebříčku Fortune Global 500 ®, vysoce kvalitní služby v oblastech, ve kterých klienti řeší své nejkomplexnější podnikatelské výzvy. Chcete-li se dozvědět více o způsobu, jakým zhruba 245 000 odborníků dělá to, co má pro klienty smysl, kontaktujte nás prostřednictvím sociálních sítí Facebook, LinkedIn či Twitter.

Společnost Deloitte ve střední Evropě je regionální organizací subjektů sdružených ve společnosti Deloitte Central Europe Holdings Limited, která je členskou firmou sdružení Deloitte Touche Tohmatsu Limited ve střední Evropě. Odborné služby poskytují dceřiné a přidružené podniky společnosti Deloitte Central Europe Holdings Limited, které jsou samostatnými a nezávislými právními subjekty. Dceřiné a přidružené podniky společnosti Deloitte Central Europe Holdings Limited patří ve středoevropském regionu k předním firmám poskytujícím služby prostřednictvím více než 6 000 zaměstnanců ze 44 pracovišť v 18 zemích.

© 2018 Pro více informací kontaktujte Deloitte Česká republika.